

Jules Renard

MORCOVEAȚĂ

EDITURA ION CREANGĂ

De îndată ce Felix și Morcoveață vin acasă de la Internat, doamna Lepic îi pune să se spele pe picioare. E o măsură binevenită, căci acolo, în trei luni de zile, nu s-au spălat nici măcar o singură dată. Dealtfel, nici un articol din prospect nu prevede asta.

— Negre mai trebuie să-ți fie labele, Morcoveață, săracu' de tine! spune doamna Lepic.

A ghicit întocmai. Morcoveață e întotdeauna mai murdar pe picioare decât Felix. De ce oare? Doar trăiesc amândoi alături și duc aceeași viață, sub același acoperământ. Firește, după trei luni, nici picioarele lui Felix nu pot să fie prea albe, dar Morcoveață, după cum singur spune, aproape că nu și le mai recunoaște. Rușinat, și le cufundă în apă cu dibăcia unui scamator. Nici nu-l vezi cum își scoate

ciorapii și cum își vîră picioarele alături de-ale lui Felix, care și le lăfăie pe tot fundul hîrdăului; un strat de jeg se lățește, fără zăbavă, ca o rufă, peste cele două perechi de labe scîrboase.

Potrivit obiceiului său, domnul Lepic se plimbă de la o fereastră la alta. Recitește certificatele trimestriale ale băieților și mai ales însemnările scrise chiar de mîna domnului director. Despre Felix: „Zăpăcit, dar inteligent. Va ajunge departe“.

Și despre Morcoveață:

„Cînd vrea, se distinge, dar nu vrea întotdeauna“.

Gîndul că Morcoveață se poate distinge îi înveselește pe toți. În acest timp, cu mîinile așezate cruciș pe genunchi, el își moaie picioarele, topindu-se de plăcere. Se simte privit. Ai săi îl găsesc parcă și mai slut sub chica roșcovană, cu lațele crescute peste măsură. Domnul Lepic, potrivit dovezilor zgomotoase de dragoste, își arată bucuria de a-l revedea, necăjindu-l. Cînd pleacă de acasă, îi trage un bobîrnac

peste ureche. Când vine acasă, îl împunge cu cotul, și Morcoveață ride din toată inima.

Într-un târziu, domnul Lepic îi trece mîna prin lațe, pocnind din unghii, ca și cum ar vrea să-i omoare păduchii. E gluma lui favorită.

Or, de la bun început, a și omorît unul.

— Oho! face el. Cum ți l-am găbjit, nu mi-a scăpat!

Și în timp ce se șterge nițel cam îngreșat de coama lui Morcoveață, doamna Lepic ridică brațele spre cer:

— Nici că se putea! se tînguie ea, copleșită. Dumnezeuule mare! Halal să ne fie! Ernestina, dă fuga după un lighean. Acum, fetișo, ai și tu treabă.

Ernestina aduce un lighean, un pieptene des, niște oțet într-o farfurioară și vînațoarea începe.

— Păptănă-mă întîi pe mine! urlă Felix. Sînt sigur că mi-a dat și mie.

Se rîciie furios cu unghiile prin cap și cere o găleată de apă, ca să-i înece pe toți.

— Potolește-te, Felix, spune Ernestina, căreia îi place să se sacrifice pentru ceilalți, n-o să te doară deloc.

Îi pune un șervet pe după gît și apoi dă dovadă de o îndemînare și o răbdare de mamă. Cu o mînă îi desparte părul de la rădăcină, cu cealaltă ține, grijulie, pieptenele și-l caută în cap fără să strîmbe din nas și fără teamă că s-ar putea alege și ea cu niscaiva chiriași.

— Încă unul! îi dă Ernestina de știre din cînd în cînd, și de fiecă dată Felix tropăie cu picioarele în hîrdău, scuturînd pumnul spre Morcoveață, care tace și așteaptă să-i vină și lui rîndul.

— Tu ești gata, Felix, spune Ernestina, n-aveai decît vreo șapte, opt, numără-i. O să-i numărăm și pe-ai lui Morcoveață.

Morcoveață îl întrece însă de la prima pieptănătură. Ernestina își închipuie că a dat de cuib și, cînd colo, a cules doar cițiva, la întîmplare, căci sînt puzderie.

Toți fac roată în jurul lui Morcoveață. Ernestina își vede cu sîrg de treabă. Domnul Lepic stă cu mîinile la spate și e numai ochi, ca și cum ar fi un străin curios.

— Vai, vai! Ar trebui o lopată și-o greblă! se văicărește fata.

Felix, ghemuit pe vine, mișcă ligheanul și adună laolaltă păduchii, care pică-n

apă, albi de mătreață. Îi vezi bine cum își frământă piciorușele scurte cit un căpețel de geană. Se leagănă pe apa din lighean și mor la iuteală, din pricina oțetului.

Doamna Lepic:

Zău, Morcoveață, cin' să te mai pri-ceapă? Te-ai făcut mare, ești om în toată firea, ar trebui să-ți fie rușine. Hai, picioarele mai treacă-meargă; poate că abia aici, acasă, ajungi să ți le vezi. Păduchii însă te mănincă și tu nu ceri nici sfatul profesori-lor, nici ajutorul alor tăi. Spune, rogu-te, ce plăcere simți să te lași pradă lighioane-lor astea? Tot capul ți-e numai sînge.

Morcoveață:

Asta-i din pricina pieptenului, mă zgîrie.

Doamna Lepic:

Aha, pieptănul e de vină? Va să zică așa mulțumești tu surioarei tale? L-auzi, Ernestino? Domnul ăsta delicat nu-i mulțu-mit de tine. Ascultă ce-ți spun eu, fetiço, dă-l încolo pe mucenicul ăsta îndărătnic, lasă-l cu păduchii lui.

Ernestina:

Gata pentru azi, mămico. N-am scos decît grosul. Mîine dau din nou iama în ei. Acuma știu că o să trebuiască să mă par-fumez, nu glumă.

Doamna Lepic:

Și tu, Morcoveață, ia ligheanul și pune-l pe zidul grădinii. Să-l vadă tot satul, ca să-ți crape obrazul de rușine.

Morcoveață ia ligheanul și iese pe ușă; după ce-l pune la soare, se așază și el de strajă, alături.

Bătrîna Marie Nanette e cea dintîi care se apropie. De cîte ori îl întîlnește pe Mor-coveață, se oprește în loc, îl iscodește cu ochișorii ei răutăcioși și miopi, clătînînd din scufia-i neagră, și pare să ghicească multe.

— Asta ce-i, întreabă ea?

Morcoveață nu răspunde. Bătrîna se apleacă peste lighean.

— Linte să fie? Zău dacă mai vād. Fe-cioru-meu, Pierre, ar trebui să-mi cum-pere niște ochelari.

Și-și viră degetul, de parcă ar vrea să guste. Hotărît lucru, nu se dumirește defel.

— Și tu ce tot păzești pe-aici, îmbufnat și cu ochii bleojdiți? Pun prinsoare că te-au ocărit și-ai luat una după ceafă. As-cultă, nu ți-s bunică, dar gîndesc și eu cu capul ăsta al meu și-ți plîng de milă, sără-cuțul de tine, că-mi închipui că pătimești destule din pricina lor.

Morcoveață trage cu coada ochiului în jur, vede că maică-sa nu poate să-l audă și-i spune răstit bătrînei Marie Nanette:

— Ei și? Ce-ți pasă? Vezi-ți de-ale ma-tale și dă-mi pace.

CA BRUTUS

Doamna Lepic:

Morcoveață, anul trecut nu te-ai ținut de carte așa cum credeam eu. Însemnările directorului arată c-ai putea mult mai mult. Umbli cu capu-n nori, citești cărți oprite. Ai o ținere de minte grozavă, la oral iei note destul de bune, dar nu-ți faci temele. Uite, Morcoveață, e timpul să te-așterni pe treabă.

Morcoveață:

Nici o grijă, tăticule. Anul trecut m-am cam lăsat pe tînjală, nimic de zis. Acuma însă o să mă țin cu dinții de carte. Totuși nu-ți fâgăduiesc să ajung primul la toate.

Domnul Lepic:

Oricum, tu încearcă.

Morcoveață:

Nu, tăticule, îmi ceri prea mult. N-ajung eu primul nici la geografie, nici la germană, nici la fizică și chimie; avem vreo doi-trei care tocesc la astea pe rupte — sînt cei mai tari — dar încolo, clei. Nu-i chip să le-o iei înainte. Altceva vreau eu — ascultă ce-ți spun, tăticule — vreau s-ajung în scurtă vreme cel mai bun la compunere: să-i las de căruță pe toți. Și dacă cumva nu reușesc, cu toată silința mea, atunci barem n-are de ce să-mi pară rău și-o să strig cu mîndrie și eu, ca Brutus: „O, virtute, tu nu ești decît o vorbă goală!”

Domnul Lepic:

Lasă, băiatule, sînt sigur c-o să-i în-funzi.

Felix:

Tăticule, ce tot îndrugă Morcoveață?

Ernestina:

Eu una n-am auzit.

Doamna Lepic:

Nici eu. Ia mai zi o dată, Morcoveață, s-auzim și noi.

Morcoveață:

N-am spus nimica, mămico.

Doamna Lepic:

Cum nimica? Păi cine amenința cerul

cu pumnul, roșu la față, și turuia de zor, de se auzea pînă-n capul satului? Ia mai spune o dată, să fie cu folos și pentru alții.

Morcoveață:

Lasă, mămico, nu merită osteneala.

Doamna Lepic:

Ba da, ba da! Ai pomenit de unul — cine-i ăla?

Morcoveață:

Matale nu-l știi, mămico.

Doamna Lepic:

Cu atît mai mult. Întîi și-ntîi, te rog să nu faci pe deșteptul și să ascuți.

Morcoveață:

Bine, mămico. Uite, vorbeam cu tata, care-mi dădea sfaturi prietenești și, drept mulțumită, nu știu ce mi-a trecut prin cap să făgăduiesc ceva, așa ca romanul ăla numit Brutus, să invoc virtutea...

Doamna Lepic:

Iaca nu! Acum o scalzi. Te rog să repeți aidoma ce-ai spus adineauri. Mi se pare că nu-ți cer marea cu sarea și-ai putea foarte bine să faci atîta lucru pentru mama ta.

Felix:

Să spun eu, mămico?

Doamna Lepic:

Nu! Întîi el, și pe urmă tu, iar noi o să vedem deosebirea. Haide odată, Morcoveață!

Morcoveață (*îngîină cu o voce plîngăreață*):

„O, vir-tu-te, tu nu ești de-cît o vor-bă goală!”

Doamna Lepic:

Poftim! Nimic nu scoți din copilul ăsta. Mai degrabă s-ar lăsa zvîntat în bătaie decît să-i facă maică-si pe voie.

Felix:

Uite cum a spus, mămico (*Dă ochii peste cap și aruncă priviri sfidătoare*): Dacă n-ajung primul la compunere (*își umflă obrazii și bate din picior*) am să strig și eu ca Brutus (*ridică brațele spre tavan*): „O, virtute (*lasă brațele să-i cadă de-a lungul corpului*), tu nu ești decît o vorbă goală!” Așa a spus.

Doamna Lepic:

Bravo, minunat! Te felicit, Morcoveață! De ce-mi pare însă foarte rău, cu toată încăpăținarea ta, e că o imitație nu prețuiește niciodată cît originalul.

Felix:

Morcoveață, oare chiar Brutus a spus asta? Nu cumva Caton?

Morcoveață:

Brutus, sînt sigur. „Apoi se aruncă în

spada întinsă de un prieten și muri.”

Ernestina:

Morcoveață are dreptate. Ba mi-aduc aminte că Brutus ăsta se prefăcea nebun, cu aur ascuns în toiag.

Morcoveață:

Nu te supăra, surioară, le-ncurci. Îl confunzi pe Brutus al meu cu altcineva.

Ernestina:

Poate. Fii sigur însă că domnișoara Sofia ne predă la istorie tot așa de bine ca și profesorul tău de la liceu.

Doamna Lepic:

N-are a face. Nu vă certați. Totul e să ai un Brutus în familie, și uite că noi îl avem. Și asta numai mulțumită lui Morcoveață, sîc! Nici nu știam de cîtă cinste ne bucurăm. Minunați-vă de noul Brutus. Vorbește latinește ca un episcop și nu toacă de două ori pentru o babă surdă. Suciți-l pe toate părțile: dacă te uiți la el din față, îi vezi petele de pe haina pe care abia a îmbrăcat-o; dacă te uiți din spate, îi vezi nădragii sfîșiați. Dumnezeuule, pe unde s-o mai fi vîrit? Uitați-vă numai în ce hal e Morcoveață-Brutus. Of, lighioaie!

DIN SCRISORILE LUI MORCOVEAȚĂ CĂTRE DOMNUL LEPIC ȘI UNELE RĂSPUNSURI ALE DOMNULUI LEPIC CĂTRE MORCOVEAȚĂ

Morcoveață, către domnul Lepic

Internatul Saint-Marc

Dragă tăticle,

M-am tot ținut de pescuit în timpul vacanței și asta mi-a pus sîngele în mișcare. Niște buboaie cît toate zilele îmi ies pe pulpe. Stau la pat. Zac pe spate și doamna infirmieră îmi pune prișnițe. Atîta vreme cît piroanele astea afurisite nu sparg, mă doare. După aia, nici nu mă mai gîndesc la ele. Numai că se înmulțesc ca puii de găină. Unul trece, alte trei răsar. Nădăjduiesc însă să ies la liman.

Fiul tău iubitor.

Dragul meu Morcoveață.

Dat fiind că te pregătești pentru prima ta împărtașanie și înveți catehismul, trebuie să știi că omenirea nu te-a așteptat pe tine pentru ca să aibă buboane sau piroane, cum le spui tu. Lui Isus Cristos i-au bătut piroane¹ și în picioare și în mâini. Dar el nu se văicărea, deși ale lui erau adevărate.

Curaj!

Tatăl tău care te iubește.

Morcoveață, către domnul Lepic

Dragă taticule,

Te anunț bucuros că mi-a ieșit o măsea. Deși n-am încă vîrsta, cred că-i o măsea timpurie de minte. Sper că n-o să fie singura și că te voi mulțumi întotdeauna prin sîrguința și buna mea purtare.

Fiul tău iubitor.

Răspunsul domnului Lepic

Dragul meu Morcoveață,

Tocmai acum, cînd ție ți-a ieșit o măsea, una de-a mea a început să se clatine. Chiar ieri dimineață mi-a căzut. Așa că dacă tu ai o măsea mai mult, tatăl tău are una mai puțin. Precum vezi, nu s-a schimbat nimic, numărul măselelor în familie e același.

Tatăl tău care te iubește.

Morcoveață, către domnul Lepic

Dragă taticule,

Închipuiește-ți că ieri a fost ziua domnului Jacques, profesorul nostru de latină. Toți băieții au hotărît ca eu să-l felicit în numele întregii clase. Mîndru de această cinste, mi-am pregătit îndelung cuvîntarea, presărînd ici-colo și cite un cuvînt latinesc. Fără falsă modestie, eram mulțumit de ea. Am scris-o apoi pe curat, pe o coală mare, ministerială, și, în ziua cuvenită, îndemnat de colegii mei care murmurau: „Du-te, hai, du-te odată!” am prins momentul cînd domnul Jacques nu se uita la noi și m-am apropiat de catedră. Dar abia am apucat să desfăc foaia și să spun cu glas tare:

că domnul Jacques s-a ridicat furios în picioare și-a început să zbiere:

— Marș la locul tău, numaidecît!

Bănuiești că n-am mai stat pe gînduri și am șters-o la iușeală în bancă, în timp ce băieții se piteau, vîrînd nasul în carte, iar domnul Jacques îmi poruncea furios:

— Tradu lecția!

Dragă taticule, ce spui tu de treaba asta?

Răspunsul domnului Lepic

Dragul meu Morcoveață,

Cînd o să ajungi deputat, atunci ai să vezi lucruri și mai și. Fiecare cu-ale lui. Dacă l-au pus pe profesorul ăsta al tău la catedră, e pesemne ca să vorbească el și să asculte alții, și nu să vorbești tu ca să asculte el.

Morcoveață, către domnul Lepic

Dragă taticule,

Am dus adineauri domnului Legris, profesorul nostru de istorie și geografie, iepurele pe care l-ai trimis tu. Într-adevăr, mi s-a părut că darul ăsta i-a făcut plăcere. Îți mulțumește călduros. Cum intrașem în casă cu umbrela șiroind de apă, mi-a luat-o chiar el din mîna ca s-o scoată în vestibul. Apoi am vorbit împreună verzi și uscate. Mi-a spus că, dacă vreau, la sfîrșitul anului, o să pot lua premiul întîi la istorie și geografie. Mă crezi oare că tot timpul convorbirii noastre am rămas în picioare și că domnul Legris, care altfel s-a arătat foarte prietenos, ți-o repet, nu mi-a oferit măcar un scaun?

Să fie o scăpare din vedere, sau nepolitete?

Nu știi și-aș fi curios, dragă taticule, să aflu care-i părerea ta.

Răspunsul domnului Lepic

Dragul meu Morcoveață,

Mereu mi te plîngi de cite ceva. Ba că domnul Jacques te trimite să stai jos, ba că domnul Legris te lasă să stai în picioare. Poate ești încă prea tînăr ca să prezinzi atenții. Și dacă domnul Legris nu ți-a oferit un scaun, iartă-l; de bună seamă că, văzîndu-te așa mic, o fi crezut că stai jos.

Morcoveață, către domnul Lepic

Dragă taticule,

Aud că trebuie să pleci la Paris. Mă

¹ Joc de cuvinte întraductibil. În limba franceză, „clou” înseamnă deopotrivă furuncul și piron.

bucur de bucuria pe care ai s-o ai vizitînd Capitala, pe care aş voi să o cunosc şi eu şi unde, cu gîndul, voi fi alături de tine. Ştiu că învăţătura nu-mi îngăduie această călătorie, dar mă folosesc de acest prilej şi te întreb dacă n-ai putea să-mi cumperi vreo două cărţi. Cele pe care le am eu le-am învăţat pe dinafară. Alege orice. E totuna. Totuşi, mi-aş dori mai cu seamă *Henriada*, de François-Marie-Arouet (Voltaire), şi *Noua Heloisă* de Jean-Jacques Rousseau. Dacă mi le-aduci (cărţile costă o nimica toată la Paris), îţi jur că pedagogul n-o să mi le confişte niciodată.

Răspunsul domnului Lepic

Dragul meu Morcoveată,

Scriitorii de care-mi vorbeşti erau şi ei oameni ca tine şi ca mine. Ce-au făcut ei poţi să faci şi tu. Scrie cărţi, că după aia ai să le citeşti.

Domnul Lepic, către Morcoveată

Dragul meu Morcoveată,

Sînt tare uimit de scrisoarea ta de azi-dimineaţă. Zadarnic o tot recitesc. Nu mai scrii aşa ca altădată şi vorbeşti de nişte lucruri ciudate, care nu-mi par nici de nasul tău, nici de-al meu.

De obicei ne povesteşti ce ţi s-a mai întîmplat, ne scrii al cîtelea eşti în clasă la învăţătură, despre însuşirile şi cusururile fiecărui profesor, numele noilor tăi colegi, starea rufăriei, dacă dormi şi dacă mănînci bine.

Asta, dealtfel, e ceea ce vreau să ştiu şi eu. Azi, însă, nu mai pricep nimic. De unde pînă unde, mă rog, biîguiala aia despre primăvară, cînd acuma sîntem în toiul iernii? Ce vrei să spui? Ai nevoie cumva de un fular? Scrisoarea ta n-are nici dată şi nu se poate şti dacă mi-o adresezi mie sau cîinelui. Pînă şi scrisul mi se pare schimbat, iar felul cum sînt aşezate rîndurile şi puzderia asta de majuscule mă buimăceşte. Pe scurt, bănuiesc că vrei să-ţi baţi joc de cineva. Presupun că de tine însuşi. Asta nu-i o crimă, dar ţin să te fac atent.

Răspunsul lui Morcoveată

Dragă tăticle,

Un cuvînt la repezeală, ca să te lămuresc cu ultima mea scrisoare. Tu n-ai băgat de seamă: era scrisă în *versuri*.

COTEŢUL

Coteţul ăsta mic prin care s-au perindat, rînd pe rînd, găini, iepuri, porci, gol acum, îi aparţine pe deplin lui Morcoveată, pentru toată vacanţa. Pătrunde înăuntru fără nici o greutate, căci nu mai are uşă. Cîteva urzici lungi şi firave împodobesc pragul, şi atunci cînd Morcoveată le priveşte, întins pe burtă, i se par o adevărată pădure. O pulbere mărunţă acoperă pămîntul. Piatra zidurilor străluceşte de umezeală. Băiatul atinge tavanul cu capul. Aicea-i birlogul lui; aici petrece de minune, după cum îi trăsneşte prin minte, cu mare dispreţ pentru jucării, care mai mult te încurcă.

Mai cu seamă îi place să facă patru cui-buri cu poponeaţa — cîte unul în fiecare colţ al coteţului. Cu mîna adusă în chip de mistrie, îngrămădeşte praful de jur împrejurul turului şi apoi stă aşa.

Cu spatele rezemat de zidul neted, cu picioarele îndoite şi mîinile încrucişate pe genunchi, se simte la adăpost şi tare bine. Adevărat, un locşor mai mic decît ăsta nici că s-ar putea. Uită de lume, nu se mai teme de nimic. Doar o bubuitură zdăvănă de tunet l-ar putea tulbura.

Zoaiele de la bucătărie, care se scurg ceva mai încolo, pe gura jgheabului, cînd puhoi, cînd abia picurînd, trimit adieri de răcoare.

Dintr-o dată, alarmă.

Chemări ce se apropie, paşi.

— Morcoveată! Morcoveată!

Un cap se apleacă în prag. Morcoveată se face ghem, îndesîndu-se în pămînt şi în zid. Stă cu gura căscată, ţinîndu-şi răsuflarea, cu privirea încremenită, şi simte cum nişte ochi scotocesc prin întuneric.

— Morcoveată, eşti aici?

Țîmplele-i zvîcnesc, se perpeleşte. Acuşi-acuşi are să urle de spaimă.

— Nu-i aici dihania. Pe unde dracu' o fi?

Paşii se depărtează şi Morcoveată, ceva mai la largul său, îşi destinde un pic mădulele.

Gîndul lui umblă încă pe lungi drumuri de tăcere.

O zarvă cumplită îi umple deodată ure-

chile. Pe tavan o musculiță s-a prins într-o pînză de păianjen și bîzîie, se zbate. Iar păianjenul alunecă într-acolo, de-a lungul unui fir. Are pîntecul alb ca miezul de piine. O clipă rămîne atîrnat în aer, chircit și neliniștit.

Morcoveață stă în capul oaselor și-l pîndește, așteaptă nerăbdător sfîrșitul, și atunci cînd păianjenul, setos de sînge, se năpustește înainte, strîngîndu-și labele în formă de stea și încleștîndu-și prada, el se ridică, stîrnit, în picioare, ca și cum ar vrea să-și ceară partea.

Asta-i tot.

Păianjenul urcă iar sus. Morcoveață se așază pe pămînt și se închide din nou în el însuși, în sufletul lui întunecos de iepure.

Și îndată, asemeni unei șuvițe de apă împovărată de nisip, visarea-i sărăcăcioasă dă de loc neted, se oprește, se face băltoacă și prinde să coclească.

PISICA

I

Morcoveață a aflat ceva: la pescuit de raci, carnea de pisică e cea mai bună momeală, mai bună decît mațele de pui și de-

cît resturile de la măcelărie.

El știe o pisică urgisită, pentru că-i bătrînă, bolnavă și cam chelboasă. O pofteste la el în coteț, la o ceașcă cu lapte. Vor fi singuri. S-ar putea să fie acolo și un șobolan din vreo gaură, dar Morcoveață nu-i făgăduiește decît ceașca cu lapte. A pus ceașca într-un colț. Împinge pisica într-acolo și o îndeamnă:

— Hai, satură-te!

O mîngîie pe spinare, o alintă cu nume drăgăstoase, o urmărește cum linchește de zor și se înduioșează.

— Ei, bătrînico, săraca de tine, bucură-te și tu cît mai poți.

Pisica a isprăvit laptele, linge fundul și buza ceștii, apoi își linge mustățile îndulcite.

— Ei, gata, ai mîncat? întrebă Morcoveață tot mîngîind-o. Mda, știi, ai mai pofti tu o ceașcă, dar vezi că n-am putut s-o șterpelesc decît pe asta. Și, pe urmă, mai devreme sau mai tîrziu...

Zicînd acestea, îi lipește țeava carabinei de frunte și apasă pe trăgaci.

Bubuitura îl năucește. I se pare că pînă și cotețul a sărit în aer, iar atunci cînd fumul se risipește, vede la picioarele sale pisica, privindu-l țintă cu un ochi.

O jumătate de căpățînă a zburat pe unde-a și sîngele se prelinge din ceastălaltă în ceașca cu lapte.

— Nici n-ai zice c-a murit. La naiba! Știi c-am țintit bine.

Și Morcoveață rămne ca o stană de piatră, înfiorat de căutătura galbenă a ochiului nevătămat.

Pisica se cutremură din tot trupul și asta parcă arată că mai trăiește, dar nu face nici o efortare să se urnească din loc. Ba ai zice că singurează anume în ceașcă, ca să nu se piardă nici măcar o picătură pe jos.

Morcoveață nu-i un ageamiu. A ucis păsări sălbatice, animale domestice, un ciine, fie pentru plăcerea lui, fie din îndemnul altora. Așadar se pricepe, știe că dacă dihania nu vrea să moară, trebuie să te grăbești, să n-o slăbești o clipă, să te înverșunezi, să te avinți la nevoie într-o luptă corp la corp. Altfel te năpădește o milă prostească. Te pomenesti nevolnic. Pierzi timpul și nu mai ajungi să-i vii de hac.

Încearcă mai întâi unele zgîndăreli prevăzătoare. Apoi înhață pisica de coadă și-o pocnește de câteva ori cu carabina în ceafă, atît de îndirjit, încît ai crede că fiecare lovitură e cea de pe urmă — cea izbăvitoare.

Gata să-și dea duhul, pisica zgîrie nebunește aerul cu ghearele, se chircește ghem sau se destinde fără crîcnet.

„Cine spunea că pisicile plîng cînd mor?” se întreabă Morcoveață.

Începe să-și piardă răbdarea. Prea s-a lungit povestea asta. Zvirle carabina cît colo, ia pisica în brațe și, îndirjit de ghearele ce-l zgîrie pînă la sînge, cu dinții încheștați și venele umflate, o înăbușă.

Se înăbușă însă și el, se clatină pe picioare, istovit, și se prăbușește la pămînt, cu fața lipită de botul pisicii, cu ochii pironiți în ochii ei.

II

Acum Morcoveață zace în patul lui de fier.

Părinții și prietenii casei, chemați în grabă, se duc să vadă locul dramei, aplecîndu-se sub tavanul scund al cotețului.

— Ah! spune maică-sa. Cu puteri înșutite, și abia i-am smuls pisica sfîrtecătă de la piept. Vă asigur că pe mine nu mă îmbrățișează așa.

Și în timp ce le arată urmele unei cruzimi despre care mai tîrziu, în serile de veghe ale familiei, vor povesti mereu, Morcoveață doarme și visează:

Se plimbă pe malul unui pîriu, pe luciul căruia razele vii ale inevitabilei lune se

mișcă și se întretaie ca andrelele în mișinile cuiva care împletește.

Bucăți de piscică sclipesc în apa limpede, în lațurile de prins raci.

O piclă alburie lunecă peste livadă, ascunzînd poate năluci străvezii.

Morcoveață umblă cu mîinile la spate, vrînd să le arate că nu au de ce să se teamă.

Un bou se apropie de el, se oprește în loc, pufăie, apoi o ia la goană și se face nevăzut, tropăind cu copitele de se aude pînă la cer.

Ce liniște ar fi dacă pîriul gureș n-ar trîncăni și n-ar şușoti atîta, dacă n-ar face atîta zarvă, mai rău ca un sobor de cume-tre.

Plănuind parcă să-i dea una ca să-l si-lească să tacă, Morcoveață ridică încet bățul unui laț și — ce să vezi: niște raci uriași ies la iveală din mijlocul trestiilor.

Se ivesc din apă țepeni, lucioși, și cresc întruna.

Morcoveață încremenește de spaimă, nu mai poate fugi.

Și racii îl împresoară.

Se întind spre gîtlejul lui.

Cum mai trosnesc!

Și își cască larg cleștii.

OILE

Morcoveață nu zărește la început decît un fel de ghemotoace săltărețe, care scot niște țipete asurzitoare și învălmășite, asemenea copiilor puși pe joacă în curtea unei școli. Un ghemotoc îi zbughește printre picioare și lui îi sare inima din loc. Altul țîșnește, ca o ghiulea, printr-o deschizătură. E un miel. Și Morcoveață ride singur de spaima lui. Ochii i se deprind treptat cu întunericul și deslușește limpede totul.

A început vremea fătăturii. În fiecare dimineață, fermierul Pajol mai numără vreo doi-trei mieluți. Îi găsește rătăciți printre mamele lor, stîngaci, clatinîndu-se pe piciorușele țepene — patru bețe neîndemînatice cioplite.

Morcoveață nu îndrăznește încă să-i

mîngîie. Mai cutezători, mieluții s-au și apucat să-i molfăie pantofii sau se prop-tesc de el cu picioarele dinainte, ținînd un fir de fin în bot.

Bătrînii fătăți de vreo săptămînă se zbenguie opintindu-se pe picioarele din-dărăt, gonesc în zigzag. Cei de-o zi, plă-pînzi, se poticesc pe piciorușe și cad pe genunchii lor colțuroși, ca să se ridice în-dată, plini de viață. Unul mititel, pe care maică-sa abia l-a adus pe lume, se tîrăște anevoie, năclăit tot. Maică-sa, stingherită de bășica umflată de apă care bîldicie neîncetat, îl alungă, împingîndu-l în lături cu botul.

— Asta-i o mamă rea! spune Morcoveață.

— Păi dobitoacele-s la fel ca oamenii, spune Pajol.

— L-ar da la doică, nici vorbă.

— Cam așa, mormăie Pajol. Sînt atîția pe care trebuie să-i hrănești cu biberonul — biberoane din alea cum se vînd la spițerie. Numai că asta nu ține mult — pînă la urmă, maică-sa se îmbunează. Nu-i greu să le îmblînzești.

Apucă oaia de ceafă și oduce deoparte, într-un țarc. Acolo-i leagă o mînă de paie pe după gît, ca să o cunoască, dacă se în-tîmplă și scapă. Mielul s-a ținut după ea. Oaia mestecă cu un crăntănit de roză-toare, iar micuțul, scuturat de fiori, se ri-dică pe piciorușele-i plătînde și încearcă să sugă, scîncind, cu botul înfășurat într-un soi de peltea tremurătoare.

— Și crezi că se îmbunează maică-sa? întreabă Morcoveață.

— Da, numai să se lecuiască, spune Pajol, a fătat greu.

— Cu toate astea, eu nu-mi schimb gîndul, stăruie Morcoveață. De ce să nu dai mieluțul în grija alteia?

— Nu l-ar primi, răspunde Pajol.

Într-adevăr, din cele patru colțuri ale tîrlei, behăielile mamelor se încrucișează, vestind vremea suptului, și deși lui Morcoveață i se par că toate sună la fel, mieii le deosebesc, căci fiecare dă buzna drept spre ugerul maică-si.

— Aici, la tîrlă, reia vorba Pajol, nici pomeneală de hoațe de copii.

— Ciudat, spune Morcoveață, instinct

de familie la caierele astea de lână. Cum să-ți-l lămurești? Peșemne că agerimea mirosului e totul.

Și aproape c-ar vrea să astupe botul unei oi ca să vadă care-i adevărul.

Gîndește adînc la asemuirea dintre oameni și oi și-ar dori să știe numele fiecărui miel în parte.

În timp ce ei sug, măicuțele lor, cu pîntecele încordat de împunsăturile boturilor lacome, mănîncă cu o liniște plină de nepăsare. Morcoveață vede în jgheabul cu apă un capăt de lanț, niște șine de roată și o lopată hîrbuită.

— E curat jgheabul dumitale, n-am ce zice! rostește el cu subînțeles. Sînt sigur că vrei să le faci sîngele mai vînos cu fierăria asta.

— Chiar așa, încuviințează Pajol. Nimic nu-ți scapă.

Și-l îndeamnă pe Morcoveață să guste apa. Ca să fie mai întăritoare, aruncă în jgheab tot ce-i pică în mînă.

— Vrei o căpușă? întreabă el.

— Cum nu, spune Morcoveață, fără să știe despre ce-i vorba. Îți mulțumesc.

Pajol scotocește prin lîna bogată a unei oi și scoate cu unghiile la iveală o căpușă galbenă și dolofană, pîntecoasă, ghiftuită, uriașă. După cum îl încredințează Pajol, două ca astea ar putea să înfulece capul unui copil ca pe o prună. Pune căpușa în palma lui Morcoveață și-l îndeamnă, dacă vrea să ridă și să facă haz, să o strecoare fratelui ori surioarei sale pe după gît sau în păr.

Căpușa s-a și pus pe treabă — se înfige în piele. Morcoveață simte niște pișcături în degete, ca și cum ar pica mazărice. Pișcăturile astea ajung iute la încheietura mîinii și suie mai departe, spre cot. Parcă n-ar fi doar o singură căpușă, ci o puzderie, și s-ar fi pus să-i roadă cotul pînă la umăr.

Vai de ea! Morcoveață o strînge între degete, o strivește, apoi își șterge mîna pe spatelul unei oi, fără ca Pajol să bage de seamă ceva.

O să-i spună că a pierdut-o.

Morcoveață, dus pe gînduri, mai ascultă cîteva clipe behăielile ce se liniștesc treptat. Curînd, nu se va mai auzi decît foșnetul finului mestecat domol între fălci.

Agățată în iesle de o vergea, o sarică vîrgată pare să păzească oile singură, singurică.

NAȘUL

Uneori, domnul Lepic îi dă voie lui Morcoveață să se ducă la nașu-său, ba chiar să și doarmă la dînsul. Nașul e un bătrîn ursuz și singuratic, care-și petrece viața la pescuit sau prin vie. Nu iubește pe nimeni, doar de Morcoveață îi place.

— Ai venit, mînzule? întreabă el.

— Am venit, nașule, răspunde Morcoveață, fără să-l îmbrățișeze. Mi-ai pregătit undița?

— Ne-ajunge una la amîndoi, e de părere nașul.

Morcoveață deschide ușa hambarului și își vede undița gata pregătită. Așa-l necăjește nașul întotdeauna, dar el s-a obișnuit și nu se mai supără: mania asta de bătrîn nu le tulbură cu nimic prietenia. Cînd nașul zice da, tu trebuie să înțelegi ba, și de-a-ndoaselea. Totu-i să bagi de seamă.

„Dacă așa-i place lui, eu n-am nimic de zis”, cugetă Morcoveață.

Și rămîn prieteni buni.

Nașul, care de obicei nu face mîncare decît o dată pe săptămînă, acum, în cînsa lui Morcoveață, pune la foc o oală mare cu fasole, în care azvîrle și o bucată zdravănă de slănină, iar ca să înceapă ziua cu bine, îi spune că e musai să dea pe gît o cană cu vin.

Pe urmă se duc la pescuit.

Nașul se așază pe malul apei și desfășoară fără grabă ața undiței — ața bună, de Florența. Apoi întepeneste cu niște pietroaie prăjinile lui grozave. Nu prinde decît baboi mari, pe care-i pune degrabă la răcoare, înfofoliți într-un ștergar, ca pe niște sugaci în scutece.

— Bagă de seamă, îi spune el lui Morcoveață, pînă nu vezi pluta afundîndu-se de trei ori, să nu tragi undița.

Morcoveață:

De ce de trei ori?

Nașul:

Cînd s-afundă prima oară, nu-nseamnă nimic: peștele doar ciocănește. La a doua, se schimbă treaba: înghite mo-meala. A treia oară — gata, nu mai scapă. Niciodată nu-i prea tîrziu.

Lui Morcoveață îi place mai mult să

prindă porcani. Se descaltă, intră în apă și scormonește cu picioarele nisipul de pe fund, tulburînd totul în jur, iar porcanii, proști, dau buzna, și Morcoveață scoate cîte unul de fiecare dată cînd aruncă undița. Abia mai are timp să strige către nașu-său:

— Șaisprezece, șaptesprezece, optsprezece!...

Cînd nașul vede că soarele-i deasupra capului, se duc să prînzească. Și-l îndoapă pe Morcoveață cu fasole albă.

— Nu există nimic mai bun pe lume, spune el, dar mie-mi place să fie fiartă bine. Mai degrabă mușc dintr-o cazma decît să mănînc fasole nefiartă; aia scrișnește și crăntăne între dinți ca alicele într-o aripă de prepeliță.

Morcoveață:

Parcă se topește în gură. Nu-i vorbă, nici aia gătită de mama nu-i mai prejos. Și totuși, nu-i la fel. Pesemne că ea se zgîrcește la slănină.

Nașul:

Mînzule, îmi crește inima cînd te văd cum înfuleci. Pun prinsoare că la maică-ta acasă nu te prea scoli sătul de la masă.

Morcoveață:

Asta depinde de pofta ei de mîncare. Dacă i-e foame, pînă se satură ea, măndop și eu. Cînd își pune ei în farfurie, îmi pune și mie, fără să mai țină socoteală. Cînd a isprăvit, am isprăvit și eu.

Nașul:

Dacă ești găgăuță și nu mai ceri.

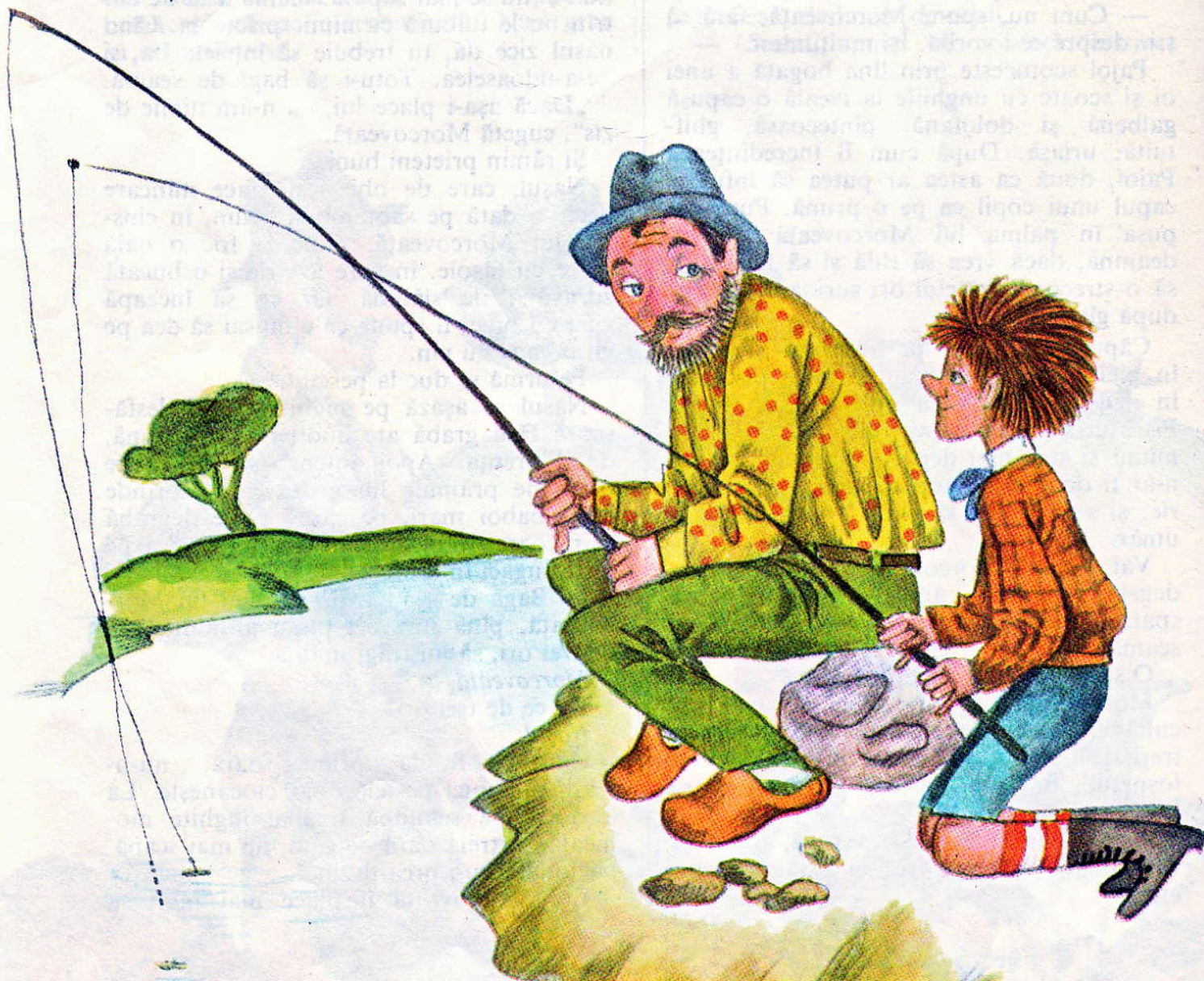
Morcoveață:

Ehe, ușor de spus, nașule! Afară de asta, e mai bine să nu te scoli sătul de la masă.

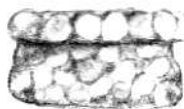
Nașul:

Și eu, care n-am copii, aș linge și o maimuță în dos, dacă maimuța asta ar fi copilul meu! Dracu' să mai înțeleagă!

Sfîrșesc ziua în vie, unde Morcoveață cînd se uită la nașu-său cum sapă, ținîndu-se pas cu pas după el, cînd stă tolănit pe vreun maldăr de araci și suge smicele de răchită, cu ochii pironiți la cer.

FÎNTÎNA

Cu nașul, Morcoveață nu se culcă de dragul somnului. Odaia e rece ; în schimb, salteaua de puf ține cald, nu glumă, și-n așternutul moale pentru ciolanele bătrîne ale nașului, pe fin îl trec nădușelile. Vorba-i însă că doarme departe de maică-sa.

— Va să zică a băgat frica în tine, ai ? spune nașul.

Morcoveață :

Sau mai degrabă eu sînt ăla care n-o înfricoșez de ajuns. Uite, cînd vrea să-l chel-fănească pe frate-meu, el și înhață coada măturii, i se proțăpește în față, și zău de n-o face să se lase păgubașă. Din pricina asta îl ia și cu binișorul. Zice că Felix e tare simțitor din fire și nu-i chip s-o scoți la capăt cu el cu ciomăgeala. Asta-i bună doar cînd e vorba de mine.

Nașul :

Ar trebui să pui și tu mîna pe mătură, băiatule.

Morcoveață :

Oho, de-aș avea curaj ! Felix și cu mine ne-am luat adesea la bătaie, fie în joacă, fie de-adevăratelea. Sînt la fel de voinic ca el și aș ști să mă apăr la fel de bine. Dar mă și văd ridicînd mătura la mama ! Ar crede c-am adus-o pentru ea. Din mîinile mele ar cădea într-ale ei și nu știu, zău, dacă nu mi-ar și mulțumi înainte să-nceapă să mă croiască.

Nașul :

Dormi, mînzule, dormi !

Somnul însă nu se lipește de nici unul. Morcoveață se foiește, se înăbușă, vrea aer, și bătrînului i se face milă de el.

Cînd e gata să adoarmă, nașul l-apucă deodată de braț.

— Ești aici, mînzule ? întrebă el. Vi-sam și te credeam iar în fîntînă. Îți mai aduci aminte de fîntînă ?

Morcoveață :

Ca și cum aș fi acolo și-acuma, nașule. Nu zic nimic, dar prea des îmi spui de fîntînă.

Nașul :

Sărăcuțul de tine, numai cît mă gîndesc și simt cum mi se-ncrește carnea. Stăteam pe iarbă și mă furase somnul. Tu te jucai pe ghizdul fîntînii, ai alunecat și ai căzut

înăuntru : urlai, te zbăteau, și eu, păcătosul de mine, n-aude, n-a vede. Apă, ce-i drept, era abia cît să îneci o pisică. Dar tu nu te ridicai. Asta e nenorocirea. Spune, nu ți-a dat prin cap să te ridici în picioare ?

Morcoveață :

Parcă mai știu eu la ce mă gîndeam acolo în fîntînă ?

Nașul :

Pînă la urmă, bălăceala ta m-a trezit. Era și timpul. Sărăcul de tine ! Bietul de tine ! Azvîrleai apă pe gură ca o pompă. Te-am schimbat, ți-am dat să-mbraci hainele de duminică ale lui Bernard.

Morcoveață :

Da, și ce mai pișcau, ce mă mai scărpinam ! Erau țesute din păr, ai ?

Nașul :

Nu, dar Bernard n-a avut să-ți dea o că-mașă curată. Rid eu azi, dar atunci, un minut, o clipă mai trebuia și mort te sco-team afară.

Morcoveață :

Acum aș fi departe.

Nașul :

Pușchea pe limbă-ți. M-am luat eu singur la rost, ce crezi, și de-atunci nu mai am noapte tihnită. Drept pedeapsă mi-am pierdut somnul ; așa mi se și cuvine.

Morcoveață :

Păi da' mie nu mi se cuvine și abia aștept să dorm.

Nașul :

Hai, dormi, mînzule, dormi.

Morcoveață :

Dacă vrei să dorm, nașule, nu mă mai ține de mîna. După ce-mi fac somnul, ți-o dau eu singur. Și trage piciorul mai încolo. E păros. Nu pot să dorm cînd m-a-tinge cineva.

PRUNELE

După ce s-au sucit și s-au răsucit o bucată de vreme în așternut, nașul întreabă :

— Dormi, mînzule ?

Morcoveață :

Nu dorm, nașule.

Nașul :

Nici eu. Tare m-aș scula. Ce-ai zice să mergem după rîme ?

— Mda, ar fi ceva, răspunde Morcoveață.

Sar amîndoi din pat, se îmbracă, aprind un felinar și se duc în grădină.

Morcoveață poartă felinarul, iar nașul o cutie de tablă, pe jumătate umplută cu pămînt umezit, în care păstrează rîmele pentru undiță. Le acoperă cu mușchi jilav, așa că nu duce lipsă niciodată de momeală. În zilele ploioase are o pradă îmbelșugată.

— Bagă de seamă, umblă ușurel să nu le strivești, spune el către Morcoveață. De nu m-aș fi temut de răceală, nici nu puneam cipicii. La cel mai mic zgomot, rîma se și trage în gaură. N-o prinzi decît dacă-i departe de bîrlogul ei. Trebuie s-o apuci dintr-o dată și s-o strîngi nițel, că altfel alunecă. A intrat pe jumătate în gaură, dă-i pace : o rupi, și rîma îmbucătățită nu face nici două parale. Mai întîi că le putrezește pe alelalte, ș-apoi peștele de soi nici nu se uită la ea. Sînt pescari care se calicesc pentru o rîmă ; rău fac. Peștii frumoși nu-i prinzi decît cu rîme întregi, vii, care mișcă pe fundul apei. Peștele crede că vor să fugă, se repede și le înhață fără nici o bănuială.

— Mie aproape toate îmi scapă, mormăie Morcoveață. Mi-am umplut degetele de balele lor murdare.

Nașul :

Rîma nu-i murdară. O rîmă-i tot ce poate fi mai curat pe lume. Se hrănește numai cu pămînt, și dacă o storci, nu iese decît pămînt din ea. Eu unul le-aș minca.

Morcoveață :

Ți le dau și pe-ale mele. Ia mîncîncă, să văd și eu.

Nașul :

Astea-s cam mari. Ar trebui mai întîi să le prăjești și apoi să le întinzi pe piine. Viermișorii mici îi mîncînc și cruzi : bunăoară pe cei din prune.

Morcoveață :

Mda, știu. De-aia le faci greață alor mei, mamei mai cu seamă. E destul numai să se gîndească la tine și i se întorc mațele pe dos. Din partea mea n-ai decît, eu n-o să mă iau după tine ; totu-i că ești om de treabă și că ne-nțelegem de minune.

Ridică nițel felinarul, apucă o creangă și culege cîteva prune. Pe cele bune le păstrează pentru el, pe cele viermănoase le dă nașului, care spune, înghițindu-le pe nemestecate, cu sîmbure cu tot :

— Astea-s cele mai bune.

Morcoveață :

Hm, pînă la urmă o s-ajung să le mîncînc și eu ca tine ! Mi-e frică doar c-o să-mi miroasă gura și-o să simtă mama cînd mă sărută.

— Nu miroase deloc, na, face nașul, suflînd în nasul finului.

Morcoveață :

Adevărat. Duhnești doar a mahorcă. Și cum duhnești ! Știi, mi-ești tare drag, nașule, dar mi-ai fi și mai drag decît oricine pe lumea asta, dacă n-ai trage din lulea.

Nașul :

Eh, mînzule, mînzule, asta-i sănătate !

MATILDA

— Mămico, știi, îi dă de veste Ernestina doamnei Lepic, abia trăgîndu-și răsuflarea, Morcoveață cu Matilda se joacă iar de-a mirele și mireasa. Sînt în livadă, Felix îi gătește. Și, după cîte știu eu, jocul ăsta e interzis.

Într-adevăr, în livadă, Matilda stă nemîscată și țepăună sub găteala florilor de sunătoare. Împodobită din cap pînă-n picioare, pare o adevărată mireasă, cu lămiță în păr. Cu ce-i pe ea, și-ar putea alina toată viața durerile de burtă.

Împletite mai întîi în chip de cunună, pe creștet, florile coboară pe sub bărbie, pe spate, pe brațe, valuri unduioase, i se încolăcesc pe după mijloc și se aștern la pămînt într-o coadă șerpuitoare, pe care Felix o lungește întruna, neobosit.

Într-un tîrziu, se dă cîțiva pași îndărăt și spune :

— Gata, nu mai mișca ! Morcoveață, acuma-i rîndul tău !

Morcoveață e gătit și el ca un mire, e înzorzonat din belșug cu flori de sunătoare, printre care, ici-colo, ies la iveală ba o măciulie de mac, ba niște bobite de păducel, ba o păpădie galbenă — asta ca să se deosebească de Matilda. N-are chef de rîs și tustrei păstrează un aer serios, cum se cuvine în asemenea împrejurări solemne. La înmormîntare trebuie să fii trist de la început pînă la sfîrșit ; la nuntă, serios pînă după cununie. Altfel, jocul n-are nici un haz.

— Luați-vă de mînă ! poruncește Felix. Porniți înainte ! Și nu vă grăbiți.

Amîndoi înaintează domol, puțin depărtați unul de altul. Cînd se împiedică în trenă, Matilda o ridică și o ține între degete. Morcoveață o așteaptă galant, rămînînd cu un picior în aer.

Felix îi duce prin livadă. Merge de-a-nădăratelea și bate tactul cu brațele întinse, arătîndu-le în ce ritm să păsească. Se închipuie primar și îi salută, apoi preot și îi binecuvîntează, apoi prietenul care vine cu felicitări și urări, apoi lăutar și scîrțîie din două bețe încrucișate.

Și-i plimbă așa încoace și încolo.

— Stați ! poruncește. Uite că se desface.

Zăbovesc în loc cît apasă cu palma cununa Matildei, apoi alaiul se pune iar în mișcare.

— Au ! țipă Matilda, strîmbîndu-se.

Un vrej de sunătoare îi trage părul în jos. Felix îl smulge. Pornesc mai departe.

— Gata, spune el, acum sînteți căsăto-

riți : hai, pupați-vă.

Și cum ei șovăie :

— Ei, ce e ? Hai pupați-vă. Mirii se pupă. Faceți-vă și voi ochi dulci, o declarație acolo. Stați de parcă ați fi de lemn.

Dîndu-și ifose de om mare, își bate joc de stîngăcia lor — el care poate a și rostit vorbe de dragoste. Dă exemplu și o sărută cel dintîi pe Matilda, ca să nu spună că nu s-a ales cu nimic.

Morcoveață își ia inima în dinți, dă deoparte florile ce atîrnă pe fața Matildei și o sărută pe obraz.

— Nu glumesc, se aprinde el. Cu tine m-aș însura bucuros.

Matilda îi întoarce pe loc sărutul și-n clipa următoare, stînjiți și stîngaci, roșesc amîndoi.

Felix rînjește :

— Te-ai înroșit ca un rac.

Își freacă două degete unul de altul și spune din vîrfurile buzelor, foarte înțepat :

— Da' proști mai sînt ! Și-nchipuie că-i de-adevăratelea.

— Întîi și-ntîi nici n-am roșit, i-o întoarce Morcoveață, așa că n-ai decît să rînjești cît poțeste. Nu mă împiedici tu să mă-nsor cu Matilda, dacă și mămica o să vrea.

Dar iată că mămica vine singură, să spună ea, cu gura ei, că nici nu se gîndește la așa ceva. Împinge porțița și intră în livadă, urmată de Ernestina, care i-a pîrît. Trecînd pe lîngă gardul de mărăcini, rupe o jordine, de pe care smulge frunzele, dar de spini nu se atinge.

Vine spre ei valvîrtej, ca o furtună.

— Păzea ! strigă Felix și-o șterge în fundul livezii.

Aici e la adăpost și poate să vadă tot ce se petrece.

Morcoveață nu dă niciodată bir cu fugiții. E fricos de felul lui, însă-i place să sfîrșească povestea cît mai repede ; în schimb, azi se simte viteaz.

Matilda tremură și plînge cu sughițuri, ca o vădană.

Morcoveață :

Nu te teme. O știu eu pe mămica. Numai pe mine mă arde. Eu încasez totul.

Matilda :

Da, dar mămica ta o să mă spuie mămichiile mele și mămica o să mă bată.

Morcoveață :

O să te corijeze ; se spune corijează, ca și cum ar fi vorba de temele de vacanță. Maică-ta te corijează ?

Matilda :
Uneori, depinde.

Morcoveață :

La mine asta-i ceva sigur, întotdeauna.

Matilda :

Păi n-am făcut nimic.

Morcoveață :

N-are a face. Bagă de seamă.

Doamna Lepic se apropie. Acum e cu neputință să-i mai scape. Are tot timpul. Încetinește pasul. A ajuns atât de aproape, încît Ernestina, de teamă să n-o încaseze și ea la învălmășeală, se oprește în marginea cercului unde se va petrece totul. Morcoveață se proțăpește în fața „nevesti-si“, care hohotește și mai și. Sunătoarea își amestecă florile. Jordia doamnei Lepic se ridică, gata de treabă. Morcoveață, palid și cu capul tras între umeri, își încrucișează brațele la piept. Parcă-l și ustură pielea, parcă-l și arde spinarea, totuși are trufia să se rățoiască :

— Și ce-i rău într-asta ! Ne-am mai distrat și noi puțin !

CASA DE BANI

A doua zi, dînd ochii cu Morcoveață, Matilda și începe :

— Maică-ta a venit de i-a spus mămicii totul și am mîncat o papară numărul unu. Dar tu ?

Morcoveață :

Nu mai țin minte. Pe tine, însă, te-a bătut degeaba : că doar n-am' făcut nimica rău.

Matilda :

De bună seamă că nu.

Morcoveață :

Știi, eu vorbeam serios atunci cînd spuneam că m-aș însura cu tine.

Matilda :

Și eu m-aș mărita cu tine, cu dragă inimă.

Morcoveață :

Eu aș putea să mă uit la tine de sus, fiindcă tu ești săracă și eu bogat, dar n-ai grijă, eu te prețuiesc.

Matilda :

Ești bogat tare, Morcoveață ?

Morcoveață :

Babacii au pe puțin un milion.

Matilda :

Și cît face asta, un milion ?

Morcoveață :

Mult; milionarii n-ajung niciodată la fundul sacului.

Matilda :

Ai mei se plîng că n-au destul.

Morcoveață :

O ! Și-ai mei la fel. Toți se plîng, ca să-i înduioșeze pe cei din jur și să-i îmbuneze pe invidioși. Da' noi sîntem bogați, știu eu. La fiecare întîi ale lunii, tătîcul rămîne singur o clipă la el în odaie. Și eu aud cum scrișnește încuietoearea casei de bani. Așa cum se aud brotăceii seara. Tătîcul spune un cuvînt pe care nu-l știe nimeni — nici mama, nici frate-meu, nici soră-meă — nimeni afară de el și de mine, și casa de bani se deschide. Atunci, el scoate bani dinăuntru și se duce de-i pune pe masa bucătăriei. Îi zornăie în mînă, fără vorbă, pentru ca mămica, prinsă de treburi la cuptor, să bage de seamă. Pe urmă pleacă, iar mămica se întoarce și înhață banii.

Așa-i în toate lunile și asta ține de multă vreme, dovadă că în casa de bani e mai mult de un milion.

Matilda:

Și ca s-o deschidă zici că trebuie să spuie un cuvînt anume? Ce cuvînt?

Morcoveață:

Nu-ți mai bate capul de pomană. Ți-l spun eu cînd o să fim căsătoriți, numai dacă-mi făgăduiești că n-o să-l afle nimeni niciodată.

Matilda:

Spune-mi-l acum. Uite, îți făgăduiesc că nimeni n-o să-l afle.

Morcoveață:

Nu, asta-i secretul meu și-al lui tăticu'.

Matilda:

Nici nu-l știi. Dacă l-ai ști, mi l-ai spune.

Morcoveață:

Ba să mă ierți, îl știu!

Matilda:

Sic! Sic! Nu-l știi, nu-l știi.

— Pe ce te prinzi că-l știu? rostește grav Morcoveață.

— Pe ce? i-o întoarce cu șovăială Matilda.

— Lasă-mă să pun mîna unde vreau, urmează Morcoveață, și ți-l spun.

Matilda îl privește lung. Nu înțelege prea bine ce vrea. Își mijește ochii șireți, și acum e de două ori mai curioasă.

— Tu spune-l întîi, Morcoveață.

Morcoveață:

Da' te juri că după aia mă lași să pun mîna unde vreau?

Matilda:

Mămica nu-mi dă voie să jur.

Morcoveață:

Atunci nu ți-l spun.

Matilda:

Nici nu-mi pasă de cuvîntul ăsta al tău! Află că l-am ghicit, da, l-am ghicit.

Morcoveață, nerăbdător, forțează lucrurile.

— Ascultă, Matilda, n-ai ghicit nimic. Dar mie mi-ajunge cuvîntul tău de onoare. Uite, cuvîntul pe care-l spune tata înainte să deschidă casa de bani este „Lustrucu”. Acuma gata, pot să pun mîna unde vreau.

— Lustrucu! Lustrucu! repetă Matilda, dîndu-se îndărăt, cu plăcerea de a cunoaște o taină și cu teama că taina asta nu face două parale. Adevărat, nu rîzi de mine?

Apoi, cum Morcoveață se apropie de ea fără să răspundă și plin de hotărîre, cu mîna întinsă înainte, fata o rupe la fugă. Și el o aude chicotind.

Matilda abia s-a făcut nevăzută și Morcoveață aude deodată în spate un hohot batjocoritor.

Se întoarce. Un argat de la castel scoate capul prin geamlicul grajdului și rînjește cu gura pînă la urechi.

— Te-am văzut, Morcoveață! strigă el. O să te spun maică-ti.

Morcoveață:

Mă jucam, nene Pierre. Voiam s-o păcălesc pe mititica asta. Lustrucu e un nume scornit de mine¹. Și afară de asta, habar n-am care o fi cel adevărat.

Pierre:

Lasă, Morcoveață, mă doare-n cot pe mine de Lustrucu ăsta al tău. Nu de asta o să-i povestesc eu maică-ti, ci de ce-a fost după aia.

Morcoveață:

Păi ce-a fost?

Pierre:

Ehei, a fost ce-a fost. Degeaba, te-am văzut, Morcoveață! Zi tu că nu te-am vă-

¹ De fapt, „Lustrucu” nu-i o născocire de-a lui Morcoveață. Acesta e numele tipului grotesc al prostului dintr-un cîntec popular, nume născut, se pare, din întrebarea tradițională a prostului la teatru: „L'eusses-tu cru?” — „Ai fi crezut una ca asta?”.

zut! Ai început-o bine pentru vîrsta ta! În schimb, știu c-o să ți se lungească urechile deseară, nu glumă!

Morcoveață nu are ce să mai spună. Îmbujorat la față, de-ai zice că părul lui roșcat a pălit, își înfundă amîndouă mîinile în buzunare și se depărtează pleoștit și smiorcîind.

OBLEȚII

Morcoveață se joacă de unul singur în mijlocul curții, pentru ca doamna Lepic să-l poată supraveghea de la fereastră, și caută cu tot dinadinsul să nu-și dea în petic; deodată apare prietenul său Rémy. E un băiat de seama lui, care șchiopătează, dar ține morțiș să alerge, astfel că picioru-i stîng, beteag, se tîrăște după celălalt, fără să-l ajungă vreodată. Rémy duce un coșuleț în mînă.

— Morcoveață, vii și tu cu mine? întreabă el. Tata pune cînepă la topit în gîrlă. Îi dăm o mînă de ajutor și mai prindem și ceva cu panerele.

— Spune-i tu mamei, răspunde Morcoveață.

Rémy:

Păi de ce să-i spun eu?

Morcoveață:

Fiindcă mie n-o să-mi dea voie.

Tocmai atunci se ivește-n fereastră și doamna Lepic.

— Doamnă, vă rog, spune Rémy, îmi dați voie să-l iau pe Morcoveață cu mine, să prindem niște obleți?

Doamna Lepic lipește urechea de geam. Rémy o roagă pentru a doua oară, strigînd. Doamna Lepic a înțeles. Se vede cum mișcă din buze. Cei doi prieteni nu pricep nimic și se privesc nedumeriți. Dar doamna Lepic dă din cap deslușit în semn că nu.

— Nu vrea, bolborosește Morcoveață. Sigur, acuși o vezi că are nevoie de mine.

Rémy:

Cu atît mai rău! Am fi petrecut de minune. Nu vrea, nu vrea.

Morcoveață:

— Hai, rămîi cu mine! Ne jucăm aici amîndoi.

Rémy:

Astă nu! Mai bine mă duc să prind obleți. E un timp, o frumusețe! O să adun coșuri întregi.

Morcoveață:

Așteaptă-mă un pic. Așa face mămica întotdeauna. Întîi zice nu, dar pe urmă se răzgîndește.

Rémy:

Stau un sfert de ceas, mai mult nu.

Băieții se proțăpesc acolo amîndoi, cu mîinile înfundate în buzunare, și trag cu coada ochiului spre scară. Nu trece mult și Morcoveață îi dă cu cotul lui Rémy.

— Ce-ți spuneam eu?

Într-adevăr, ușa se deschide și doamna Lepic coboară o treaptă, ținînd în mînă un paner pentru Morcoveață. Se oprește însă în loc, bănuitoare.

— Ia te uită, mai ești pe-aici, Rémy? Te credeam plecat. Lasă, îi spun eu lui tai-că-tău că umbli haihui, și-ai să vezi tu.

Rémy:

Morcoveață m-a ținut, a zis să mai aștept.

Doamna Lepic:

Aha, așa, Morcoveață?

Morcoveață nu zice nici da, nici ba. Nu mai știe nici el cum să o scalde. O cunoaște pe doamna Lepic cum își cunoaște buzunarul. A ghicit-o și de astă dată. Dar nătărăul asta de Rémy le încurcă, i-a stricat tot planul, așa că lui nu-i mai pasă ce-o să fie. Strivește iarba sub talpă, cu ochii ațintiți aiurea.

— Cu toate astea, mie mi se pare că n-am obiceiul să-mi iau cuvîntul înapoi, spune maică-sa.

Și nu mai adaugă nimic.

Urcă iar scara și intră în odaie, cu panerul pe care trebuia să-l ia Morcoveață ca să prindă obleți și pe care-l deșertase anume de nuci.

Rémy e departe acum.

Doamna Lepic nu prea știe de glumă, și copiii de prin vecini se apropie de ea prevăzători, căci îi înfricoșează aproape la fel ca învățătorul.

Rémy a zbughit-o spre gîrlă. Aleargă mîncînd pămîntul, iar piciorul lui stîng și zăbavnic lasă o dîră prin colb, dănțuie și sună ca o cutie de tinichea.

Ziua fiind pierdută, Morcoveață nu mai are chef de joacă.

Un prilej minunat de petrecere s-a dus pe apa sîmbetei.

Părerile de rău nu-s departe.

Le aşteaptă.
Singuratic şi fără apărare, lasă plictisul
să-l năpădească şi pedeapsa să vină de la
sine.

O LOVITURĂ DE TEATRU

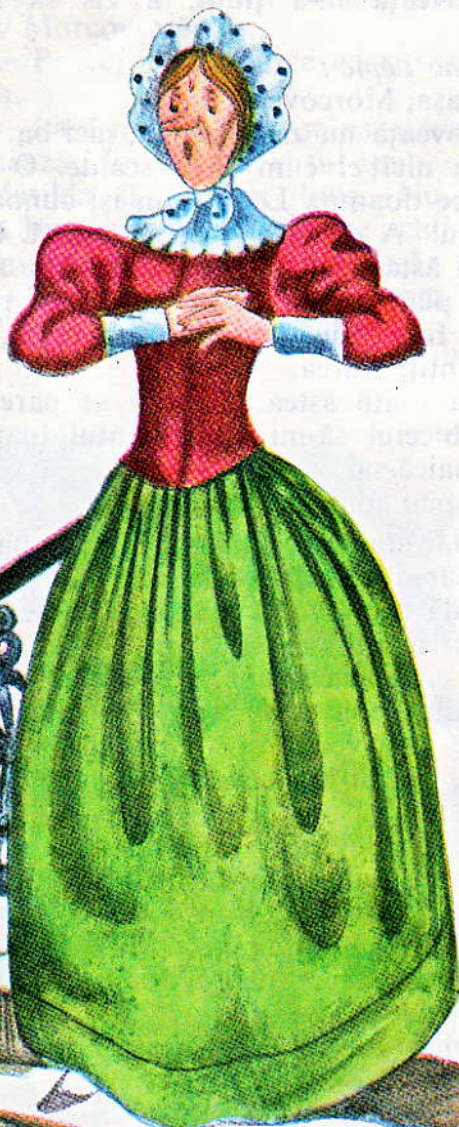

Scena I

Doamna Lepic :
Încotro ?

Morcoveaţă :
Şi-a pus cravata cea nouă şi şi-a lustruit
pantofii cu scui pat.

Mă duc cu tăticu' la plimbare.

Doamna Lepic :
Nu-ţi dau voie să pleci, auzi ? Că altfel...
Mîna-i dreaptă se trage îndărăt, ca şi
cum ar vrea să-şi ia avînt.
Morcoveaţă (încet) :
Am înţeles.

Scena a II-a

Morcoveaţă :
Dus pe gînduri, lîngă ceasornic.

La urma urmei, ce vreau eu ? Să n-o iau
după ceafă ! Mama e mai darnică în pri-
vinţa asta decît tata. Mi-am făcut soco-
teala. Cu atît mai rău pentru el.

Scena a III-a

Domnul Lepic :
Ține mult la Morcoveaţă, dar cum e me-
reu pe drumuri, chemat de afaceri, nu are
niciodată timp de el.

Hai să mergem.

Morcoveaţă :
Eu nu merg, tăticule.

Domnul Lepic :
Cum nu mergi ? Nu vrei ?

Morcoveaţă :
O, eu vreau, dar nu pot.

Domnul Lepic :
Lămureşte-mă, ce s-a întîmplat ?

Morcoveaţă :
Nimic, rămîn acasă.

Domnul Lepic :
Mda, sigur, iar ți s-a năzărit ceva. Ce
dihanie mai ești și tu ? Nu mai știe omul
cum să te ia. Ba vrei, ba nu vrei. Rămîi
acasă, băiețaș, și bîzîie cît poțtești.

Scena a IV-a

Doamna Lepic :
Ca să audă ce se vorbește, ea are întot-
deauna prevederea de-a trage cu urechea
pe la uși.

Sărăcuțul de el ! Prefăcîndu-se că-l mîn-
gîie, îi vîră mîna în păr și-l trage vîrtos. Ia te
uită cît mai pătîmește pentru că taică-său...
(aici se uită chiorîș la domnul Lepic)... vrea
să-l care după el. Mama ta nu te-ar chinui
cu atîta cruzime.

Domnul Lepic-tatăl și doamna Lepic-
mama își întorc spatele unul altuia.

Scena a V-a

Morcoveaţă :
Ghemuit într-un dulap, cu două degete
vîrite în gură și cu unul în nas.
Nu oricine poate fi orfan.

Domnul Lepic își ia băieții, pe rînd, la vînătoare. Ei merg în urma lui, ceva mai spre dreapta, din pricina bății puștii, și duc tolba. Domnul Lepic e un mărșălui-tor neobosit. Morcoveață se încăpățî-nează să se țină de taică-su, fără să se vîi-cărească. Ghetele îl rod, degetele i se su-cesc, cele mari i se umflă la capete ca niște ciocănașe, dar el nu zice nici pîs.

Dacă doboară vreun iepure de cum iese la vînătoare, domnul Lepic întreabă :

— Vrei să-l lași la prima fermă din drum, sau să-l dosești într-un tufiș și să-l luăm deseară ?

— Nu, tăticule, răspunde Morcoveață, mai bine îl iau cu mine.

Uneori se întîmplă să poarte o zi în-treagă cîte doi iepuri și cinci potîrnichi. Atunci viră mîna sau batista pe sub cu-reaua tolbei, ca să-și odihnească umărul amorțit. Iar dacă le iese cineva în cale, arată sarcina din spinare, fudul, și pentru o clipă uită de povară.

Oboseala îl ajunge mai ales atunci cînd tolba rămîne goală și cînd nu are cu ce se fuduli.

— Așteaptă-mă aici, îi spune uneori domnul Lepic. Eu mă abat nițel prin ară-tura asta.

Morcoveață se oprește locului, înciu-dat, și înțepenește așa sub dogoarea soa-relui. Se uită la taică-său cum calcă ară-tura în lung și-n lat, brazdă cu brazdă și bulgăre cu bulgăre, parcă netezindu-l cu grapa, cum scotocește cu țeava puștii prin toate tufele, scaieții și mărăcinișurile, în timp ce pînă și Pyram, dornic de un pic de umbră, se întinde la pămînt, gîfîind cu limba de-un cot.

„Degeaba, nu-i nimic pe-acolo, gîn-dește Morcoveață în sinea sa. Așa, dă iama prin urzici, croiește, prăpădește ! Să fiu eu iepure, la adăpost, într-o vizuină sub frunze, nici dracu' nu m-ar clinti pe-așa arșiță !”

Și bombăne, afurisindu-l pe domnul Lepic.

Domnul Lepic mai sare un pîrleaz, să caute și prin lucerna de alături ; mare mi-rare să nu dibuie de astă dată vreun ure-cheat.

— Zice să-l aștept, murmură Morco-veață, și-acum trebuie să gonesc după el. Dacă începi ziua prost, îți merge prost pînă seara. Aleargă, tăticule, asudă, scoate sufletul din cîine, poartă-mă după tine pînă mi s-or muia oasele, da-i tot de-geaba. Deseară tot mofluzi ne întoarcem acasă.

Căci Morcoveață are niște superstiții copilărești.

De fiecă dată cînd duce mîna la cozoroc, uite-l pe Pyram adulmecînd, cu părul zbîrlit și coada țeapănă. Domnul Lepic se apropie încetișor, cît mai mult, cu patul puștii în scobitura umărului. Morcoveață încremenește, năbușit de un prim val de emoție.

Își scoate șapca.

Atunci, ori își iau zborul niște potîr-nichi, ori țîșnește vreun iepure. Și după cum Morcoveață *își pune șapca pe cap sau face un salut pînă-n pămînt*, domnul Lepic dă greș sau trage în plin.

Morcoveață recunoaște singur : siste-mul ăsta nu se prinde întotdeauna. Dacă repetă mișcarea prea des, ea rămîne fără urmări, ca și cum norocul ar obosi să tot răspundă la aceleași semne. Iar Morco-veață, cumpătat, le rărește, și astfel izbu-tește aproape de fiecă dată.

— Ai văzut ce lovitură ? întreabă dom-nul Lepic, cîntărind în mîini un iepure care nici n-a apucat să se răcească și apă-sîndu-l pe burta bălaie ca să stoarcă din-tr-însul cele din urmă necurățenii. Da' de ce rîzi ?

— Pentru că mulțumită mie l-ai dobo-rît, răspunde Morcoveață.

Și, mîndru de noua-i izbîndă, îi dezvă-luie încrezător metoda sa.

— Ce spui ? face domnul Lepic.

Morcoveață :

Hm ! N-aș putea spune că nu mă-nșel niciodată.

Domnul Lepic :

Haide, lasă flecăreala, nătăfleată ! Dacă ții la faima ta de băiat deștept, nu te sfătuiesc să îndrugi gogoșile astea de față cu alții. Ți-ar rîde în nas. Numai dacă nu cumva îți bați joc de taică-tău.

Morcoveață :

Zău că nu, tăticule. Iartă-mă, tu ai dreptate : sînt un nătărău.

MUSCA

Vînătoarea continuă și Morcoveață, care ridică pocăit din umeri, convins că e un mare prost, merge iară în urma lui taică-său, plin de zel, căznindu-se să pună piciorul stîng în călcătura piciorului stîng al domnului Lepic și întinzînd pasul de parcă l-ar fugări un căpcăun. Se odihnește doar cît rupe vreo mură, vreo pară pădureață ori niște porumbe din cele care fac gura pungă, albesc buzele și potolesc setea. Dealtfel, într-unul din buzunarele tolbei duce plosca cu rachiul. Hai o înghițitură, hai alta — dă gata aproape tot rachiul, de unul singur, fiindcă domnul Lepic, îmbătat de vînătoare, uită să mai ceară.

— Nu tragi o dușcă, tăticle ?

Vîntul n-aduce decît un mormăit de refuz. Morcoveață golește plosca făcîndu-i de petrecanie și ultimului strop, cu care abia îl îmbiase pe taică-su și, amețit, întinde iar pasul după el. Pe neașteptate se oprește în loc, vîră un deget în ureche,

scuturîndu-l de zor, îl trage afară, apoi parcă ascultă și strigă domnului Lepic :
— Știi, tăticle, cred că mi-a intrat o muscă în ureche.

Domnul Lepic :

Scoate-o, băiete.

Morcoveață:

S-a băgat prea la fund și nu pot s-o ating. Aud doar cum bîzîie.

Domnul Lepic:

Atunci las-o să moară.

Morcoveață:

Și dacă plodește, tăticle, dacă-și face cuib ?

Domnul Lepic:

Încearcă s-o strivești cu colțul batistei.

Morcoveață:

Ce-ar fi să torn nițel rachiul s-o înec ?
Îmi dai voie ?

— Toarnă ce vrei, strigă domnul Lepic, dar lasă-mă-n pace !

Morcoveață lipește buza ploștii de ureche și-o golește pentru a doua oară, să fie la adăpost dacă domnului Lepic i-ar trece prin minte să-și ceară partea.

Și îndată strigă voios, alergînd să-l ajungă din urmă :

— Știi, tăticle, nu mai aud musca. Cu siguranță că a dat ortul popii. Atîta doar c-a băut rachiul.

— Stai colea, spune domnul Lepic. E locul cel mai bun. Eu umblu cu ciinele prin pădure și stîrnim sitarii ; cum auzi : *pit, pit*, ciulește urechile și cască ochii. Sitarii au să zboare chiar pe deasupra ta.

Morcoveață ține arma în mîini. Astăzi va trage pentru întia oară într-un sitar. Pînă acum a doborît cu pușca domnului Lepic o prepeliță, a jumulit de pene aripa unei potîrnichi în zbor și a lăsat să-i scape un iepure.

Prepelița a împușcat-o la pămînt, sub nasul ciinelui. La început se uita la ghemotocul acela de culoarea țărinei, fără să-l vadă.

— Dă-te nițel îndărăt, l-a sfătuit domnul Lepic, ești prea aproape.

Fără voie, Morcoveață a mai făcut un pas înainte, a ochit și a apăsă pe trăgaci, cu buza țevii aproape lipită de cocoloșul cenușiu, pe care l-a amestecat cu țărîna. Pe urmă n-a mai găsit din prepelița sfîrtecă decît niște pene și un cioc însîngerat.

Cu toate acestea, doar doborîrea unui sitar sfințește faima unui tînar vînaș, și seara asta se vestește hotărîtoare în viața lui Morcoveață.

Știe oricine că amurgul te amăgește. Lucrurile își învălmășesc liniile nedesluite. Bizuiatul unui țințar spintecă liniștea ca un tunet. Morcoveață, tulburat, ar vrea să treacă odată peste această încercare.

Sturzii înturnați de prin livezi țîșnesc printre stejari. Morcoveață îi ia în cătarea armei, ca să-și mai deprindă puțin ochiul. Șterge cu mîneca abureala de pe țeavă. Frunze uscate zburdă fără țintă, încoace și încolo.

Într-un tîrziu, doi sitari, cu zborul îngreunat de lungile lor pliscuri, se înalță și se fugăresc drăgăstoși, rotindu-se peste pădurea fremătîndă.

Pit, pit, pit, aude Morcoveață, întocmai cum îl prevenise domnul Lepic, dar atît de încet, încît nu crede că vin spre el. Ochii îi fug în toate părțile, fără astîmpăr. Zărește două umbre lunecîndu-i pe deasupra capului și, cu patul puștii proptit în burtă, trage în aer, la nimereală.

Unul dintre sitari se năruie cu pliscul înainte, iar ecoul poartă cumplita detunătură în cele patru colțuri ale pădurii.

Morcoveață ridică sitarul cu aripa frîntă, îl vîntură biruitor în aer, trage în piept mirosul de pulbere.

Pyram sosește în goană, lăsîndu-l în urmă pe domnul Lepic, care nu zăbovește, dar nici nu se grăbește mai mult ca de obicei.

„Aproape că n-o să-și creadă ochilor“, gîndește Morcoveață, pregătit să culeagă laude.

Domnul Lepic dă însă la o parte cren-gile unui tufiș, iese la iveală și zice liniștit fiului său încă învăluit de fumul împușcături :

— Ce dumnezeu nu i-ai doborît pe amîndoi ?

CÎRLIGUL DE UNDIȚĂ

Morcoveață se apucă să curețe peștii pe care i-a prins : lini, roșioare, ba chiar și bibani. Le răzuie solzii cu cuțitul, apoi îi spintecă și le pocnește sub călcîi bășicile pereche, străvezii. Adună mațele pentru pisică. Furat de treabă, robotește de zor, aplecat peste găleata albă de spumă, băgînd de seamă să nu se stropească.

Doamna Lepic vine să arunce o privire.

— Bravo ! spune ea. Astăzi ai prins pește de-o mîncărică pe cinste. Vezi că poți fi îndemînatîc cînd vrei ?

Îl mîngîie pe grumaz și pe umeri, dar cum trage mîna, izbucnește în țipete de durere.

Un cîrlig de undiță i s-a înfipt în vîrf degetului.

Ernestina apare în fugă, după ea Felix, curînd și domnul Lepic.

— Ia să vedem ! spun ei.

Doamna Lepic strînge degetul între genunchi, din care pricină cîrligul se înfige și mai adînc în carne. Felix și Ernestina o susțin, iar domnul Lepic i-apucă și-i ridică brațul, așa că toți pot să-i vadă degetul. Cîrligul i-a străpuns degetul dintr-o parte în alta.

Domnul Lepic încearcă să-l scoată.

— Ah, nu, nu așa ! țipă ascuțit doamna Lepic.

Într-adevăr, într-o parte vârful, iar în cealaltă îndoitura ca o buclă nu lasă cârligul să iasă.

Domnul Lepic își pune ochelarii.

— Drace ! face el. Ar trebui rupt.

Cum să-l rupă însă ? Soțul ei n-are cum să apuce cârligul și, la cea mai mică încercare, doamna Lepic sare în sus și urlă. Cum, adică, vor să smulgă inima, viața din ea ? Păi cârligul ăsta e oțel de soi.

— Hm, mormăie domnul Lepic, atunci trebuie crestat degetul.

Își potrivește ochelarii, scoate briceagul și se apucă să plimbe pe deget tăișul tocit al lamei, întâi ușor de tot, abia atingând pielea. Apoi apasă. E numai broboane de sudoare. Dă singele.

— Au ! Au ! Au ! se văicărește doamna Lepic, și toți cei de față se cutremură.

— Mai repede, tăticule ! spune Ernestina.

— Ia nu te mai prosti atîta ! se oțărăște Felix la maică-sa.

Domnul Lepic își pierde răbdarea. Briceagul sfîrtecă, ferăstruiește la întimplare, iar doamna Lepic, după ce a murmurat : „Măcelarule ! Măcelarule !”, din fericire, leșină.

Domnul Lepic nu scapă prilejul. Alb la față și înnebunit, ciopîrtește, scormonește prin carne și iată că din degetul care nu-i decît o rană sîngerindă cade și cârligul.

Uf !

În vremea asta, Morcoveață — nimic. La primul țipăt al maică-si a și șters-o. Stă pe scară, cu capul în mâini, și caută să-și lămurească întîmplarea. De bună seamă că vrînd s-azvîrle undița mai departe, cârligul i-a rămas prins în spate.

„Acum nu mă mai mir că nu trăgea pește”, își spune el.

Ascultă vaietele maică-si și la început nu-și prea face inimă rea din pricina lor. Parcă el n-are să urle cînd o să-i vie rîndul, numaidecît, ba încă și mai și, cît l-or ține puterile, pînă o să răgușească, astfel ca maică-sa să se creadă răzbunată cu un ceas mai devreme și să-i dea pace ?

Vecinii, atrași de larmă, vor să-l descoasă.

— Ce s-a întîmplat, Morcoveață ?

El tace milc, și-astupă urechile, și scăfîrlia-i roșcovană se face nevăzută. Vecinii se înșiră în capul scării și așteaptă să afle pricina.

În cele din urmă se ivește și doamna Le-

pic. E palidă ca o lăuză și, mindră că a trecut printr-o mare primejdie, ține la vedere degetul legat cu grijă, cu o cârpă. Biruindu-și o rămășiță de durere, le suride celor de față, îi liniștește cu cîteva vorbe și-i spune blind lui Morcoveață :

— M-ai făcut să pățimesc, băiețașul mamei. Dar te iert, nu-i vina ta.

Niciodată nu i-a vorbit așa. Morcoveață, uimit, ridică fruntea. Vede degetul maică-si înfășurat într-o cârpă curată și legat cu ață, gros și pătrat, ca o păpușă de copil sărac. Ochii i se umplu de lacrimi.

Doamna Lepic se apleacă spre el. Băiatul dă să se ferească dindărătul brațului îndoit, ca de obicei. În schimb, maică-sa, mărînimoasă, îl sărută de față cu toți.

Morcoveață nu mai pricepe nimic. Plînge pe rupte.

— Dacă-ți spun c-a trecut, că te iert ! Mă crezi oare așa de haină ?

Morcoveață hohotește și mai și.

— Tii, că prost mai e ! Poți să juri că-l jupoaic cineva de viu, spune doamna Lepic către vecinii înduioșați de atîta bună-tate.

Ea le dă cârligul de undiță, pe care ei îl cercetează, curioși, cu toții. Unul zice că-i cârlig numărul 8. Încetul cu încetul, doamna Lepic își recapătă ușurința vorbeii și începe să turuie, povestind tuturor întîmplarea.

— Ah ! De nu mi-ar fi așa de drag, l-aș fi omorît pe loc. Afurisită unealtă și cârligul ăsta. Credeam c-o să-mi dau duhul din pricina lui.

Ernestina e de părere că trebuie îngropat undeva departe, în capătul grădinii ; să-l pună într-o groapă și să bătucescă bine pămîntul desupra.

— Ba deloc ! sare Felix cu gura. Am să-l păstrez eu. Vreau să prind pește cu el. Țista zic și eu cârlig — călit în singele mamei ! Ce mai pești o să prind ! O grozăvie ! De-ăia barosani, să nu-i poți duce în brațe.

Și-l zgîlție pe Morcoveață, care, buimac și acum că a scăpat fără chelfăneală, se întrece cu pocăința, scoate niște gemete răgușite și varsă lacrimi cu nemiluita, scaldîndu-și pistruii de pe mutra lui cea slută, obișnuită cu scatoalcele.

I

Doamna Lepic :

N-ai pierdut nimic, Morcoveață ?

Morcoveață:

Nu, mămico.

Doamna Lepic :

De ce te grăbești să spui nu, fără să te gîndești ? Caută-te întîi prin buzunare.

Morcoveață :

Își întoarce buzunarele pe dos și le privește cum atîrnă ca niște urechi de măgar...

Ah, da, mămico ! Hai, dă-mi-l.

Doamna Lepic:

Ce să-ți dau ? Va să zică tot ai pierdut ceva ? Eu te-am întrebat așa, din întîmplare, și uite că am ghicit. Ce-ai pierdut ?

Morcoveață :

Nu știu.

Doamna Lepic:

Bagă de seamă ! Ești gata să tragi iar o minciună. Ai și început să bați cîmpii. Nu te pripi. Ia zi, ce-ai pierdut ? Nu cumva titirezul ?

Morcoveață:

Da, sigur. Nici nu mă mai gîndeam la el. Da, mămico, titirezul.

Doamna Lepic:

„Da mămico.“ Nu-i titirezul. Doar ți l-am luat săptămîna trecută.

Morcoveață:

Atunci, briceagul.

Doamna Lepic:

Care briceag ? Cine ți-a dat ție briceag ?

Morcoveață:

Nimeni.

Doamna Lepic:

Ei, băiete, așa n-o scoatem noi la capăt. S-ar zice că te bag în sperieți. Sîntem singuri și uite că eu te iau cu binișorul. Un copil care ține la mama lui n-are nimic de ascuns. Pun prinsoare c-ai pierdut bănuțul ăla de argint. De știut nu știu nimic, dar sînt sigură. Să nu tăgăduiești. Se vede după nas.

Morcoveață:

Mămico, era bănuțul meu. Mi l-a dat nașu' duminică. Dacă l-am pierdut, așa-mi trebuie. Nu-mi pare bine deloc, dar o să-mi treacă. Apoi, ce mare scofală un bănuț acolo ? Unul mai mult sau mai puțin !

Doamna Lepic:

Ia te uită ce-i merge gura ! Și eu sînt bună, stau să-l ascult. Va să zică puțin îți pasă că nașu-tău, care îți caută atîta în coarne, a trudit să-l cîștige și că o să se supere, așa ?

Morcoveață:

Lasă, mămico, o să zicem că l-am cheltuit ca să-mi fac și eu un gust. Ce, trebuia să stau să-l păzesc toată viața ?

Doamna Lepic:

Gura, pocitanie ! Nu trebuia să pierzi bănuțul și nici să-l cheltuiești așa, de capul tău. Nu-l mai ai, te privește ; apucă-te și caută-l, găsește-l, scoate-l din fabrică, treaba ta. Hai, șterge-o, destul cu vorbăria.

Morcoveață:

Da, mămico.

Doamna Lepic:

Ia isprăvește cu „da, mămico“ ăsta și nu mai face pe deșteptul : vai de tine de te-aud cumva lălăind, şuierînd printre dinți ori făcînd-o pe surugiul fără nici o grijă ! Cu d-astea nu se prinde la mine.

II

Morcoveață se plimbă cu pași măsurați pe aleile din grădină. Scîncește. Caută puțin și se smiorcăie o grămadă. Cînd simte că-l vede maică-sa, se oprește în loc sau se apleacă de scotocește cu degetele prin măcriș, ori prin nisipul mărunt. Cînd socoate că doamna Lepic s-a dus, nu mai caută. O pornește mai departe, numai de formă, cu nasul în vînt.

Unde naiba să fie bănuțul de argint ? Pe sus, prin vreun copac, prin vreun cuib ?

Sînt unii năuci care nu caută nimic și găsesc aur.

Ăsta-i lucru știut. În schimb, Morcoveață, de s-ar tîrî și de-a bușilea, n-ar face decît să-și tocească genunchii și unghiile degeaba, fără să găsească măcar un ac.

Obosit să tot umble așa, după cai verzi pe pereți, Morcoveață se lasă păgubaș și hotărăște să intre în casă, să iscodească în ce ape se mai scaldă maică-sa. Poate că s-a potolit și, dacă vede că el nu găsește bănuțul, se lasă și ea păgubașă.

Doamna Lepic însă — nicăieri.

— Mămico, mămico ! o strigă el sfios.

Ea tace chitic. Abia ce-a ieșit din odaie, lăsînd deschis sertarul de la măsuța de lucru. Iar printre ghețele de lînă, andrelele, mosoarele albe și roșii din sertar, Morcoveață zărește cîțiva bani de argint.

Parcă îmbătrînesc acolo. Ai zice că

dorm, treziți din somn doar din an în pași și rostogoliți de-a valma dintr-un colț în altul, fără să le țină cineva socoteala.

Pot să fie trei și tot atât de bine patru sau opt bănuți. Greu de numărat. Pentru asta ar trebui să răstorni sertarul, să scuturi ghebele. Și-apoi, cum dovedești ?

Cu acel sînge rece care nu-l părăsește decît în cine știe ce împrejurări deosebite, Morcoveață întinde mîna hotărît, șterpelește un bănuț și o ia din loc.

Frica de a nu fi prins asupra faptului îi alungă șovăiala, remușcările, gîndul primejdios de a se întoarce la masa de lucru a maică-si.

Iese glonț pe ușă, străbate aleile, alege un loc potrivit, „pierde” banul, îl pocnește cu călciul de-l înfundă în pămînt, apoi se trîntește pe burtă și, gîdilat de ierburi pe la nas, se tîrăște încoace și încolo, după cum i se năzare, în cercuri neregulate, întocmai ca atunci cînd te rotești, cu ochii legați, în jurul unui lucru ascuns, iar cel care conduce această joacă nevinovată se bate îngrijorat cu palmele pe pulpe și strigă : „Păzea ! Foc ! Foc !”

III

Morcoveață:

Mămico, mămico, l-am găsit.

Doamna Lepic:

Și eu l-am găsit.

Morcoveață:

Cum așa ? Uite bănuțul.

Doamna Lepic :

Uite-l colea.

Morcoveață:

Asta-i bună ! Arată-l.

Doamna Lepic:

Arată-l tu.

Morcoveață:

Arată banul. Doamna Lepic l-arată pe al ei. Morcoveață îi pipăie, îi cîntărește în palmă și chibzuiește ce să răspundă.

Ciudat ! Tu unde l-ai găsit, mămico ? Eu, aici, pe alee, la rădăcina părului. De douăzeci de ori am călcat peste el pînă să-l văd. Lucea. La început am crezut că-i o bucată de hîrtie, ori vreo viorea albă. Nici nu m-am ostenit să m-aplec. Mi-o fi căzut din buzunar într-o zi cînd m-am tăvălit prin iarbă. Ia uită-te, mămico, să vezi unde se pitise hoțomanul, în ce birlog, Mi-a dat de furcă, nu glumă, poate să se laude cu asta !

Doamna Lepic:

Nu zic ba.

Eu am găsit banul în cealaltă haină a ta. Degeaba ți-am tot spus să-ți golești buzunarele atunci cînd te schimbi. Am vrut să-ți dau o lecție. Te-am lăsat să cauți ca să te-nveți minte. Dar se vede treaba că cine caută găsește, căci acum, uite, ai doi bănuți de argint, nu unul. Iată-te bogat. Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine, însă să știi de la mine că nu banii aduc fericire.

Morcoveață:

Pot să mă duc la joacă, mămico?

Doamna Lepic:

Sigur că da. Joacă-te acum, pînă nu-ți trece vremea. Ia-ți și bănuții.

Morcoveață:

Oh, mămico, unul mi-ajunge și chiar te rog să-l păstrezi tu pînă mi-o trebui.

Doamna Lepic:

Nu, socoteala cinstită e prietenie de nădejde. Păstrează-ți bănuții. Sint ai tăi amîndoi, și cel de la nașu-tău, și cel pe care l-ai găsit sub păr, dacă nu cumva ți-l cere păgubașul. Cine să fie? Îmi tot frămînt mintea, dar degeaba. Tu ce crezi?

Morcoveață:

Zău dacă știu, și-apoi puțin îmi pasă: vād eu mîine. Sărut mîna, mămico, și mulțumesc.

Doamna Lepic:

Stai nițel! Și dacă-i grădina:ul?

Morcoveață:

Să dau o fugă să-l întreb?

Doamna Lepic:

Nu pleca, prîsleo, ajută-mă și tu un pic. Ia să ne gîndim noi. Pe taică-tu nu-l putem bănuî că umblă fără băgare de seamă cu banii, doar e om în toată firea. Soră-ta își strînge economiile în pușculiță. Frate-tău n-are cînd să mai piardă banii: și-așa i se duc printre degete.

Adică, eu să-l fi pierdut?

Morcoveață:

Asta m-ar mira, mămico, fiindcă tu ești ordonată în toate.

Doamna Lepic:

De, o mai pat ei și oamenii mari, nu numai copiii. În sfîrșit, vād eu. Oricum, asta mă privește doar pe mine. S-o lăsăm baltă. Tu nu-ți mai bate capul, hai, fugi la joacă, dragul mamei, dar nu te depărta prea mult de casă. Eu mă duc s-arunc o privire în sertarul mesei mele de lucru.

Morcoveață, care o și zbughise, se întoarce și face cîțiva pași după maică-sa. În cele din urmă se hotărăște brusc, o ajunge din urmă, îi trece înaintea, se întepenește în fața ei și-i întinde în tăcere obrazul.

Doamna Lepic:

Cu mîna dreaptă ridicată' — amenințare năprasnică.

Te știam mincinos, dar nu în halul ăsta. Acum minți cît șapte. Mergi tot pe drumul ăsta! Azi furi un ou, mîine un bou! Și după asta o omori și pe maică-ta.

Răsună prima palmă.

IDEI PERSONALE

Seara, domnul Lepic, Felix, Ernestina și Morcoveată se strîng în jurul căminului în care arde o buturugă cu rădăcini cu tot, și cele patru scaune ale lor se leagănă pe picioarele din față. Stau la taifas și, în lipsa doamnei Lepic, Morcoveată le împărtășește ideile sale.

— Pentru mine, spune el, faptul că ești neam cu cineva nu înseamnă nimic. Așa, de pildă, tu știi cît te iubesc, tătice! Or, eu nu te iubesc fiindcă ești tatăl meu; te iubesc fiindcă ești prietenul meu. La drept vorbind n-ai nici un merit că ești tatăl meu, dar prietenia ta o privesc ca pe o înaltă favoare cu care nu-mi ești îndatorat și pe care mi-o acorzi cu dărnicie.

— Haida-de! face domnul Lepic.

— Dar pe mine, dar pe mine? întreabă Felix și Ernestina.

— E tot aia, răspunde Morcoveată. Numai întîmplarea v-a făcut frații mei. De ce v-aș fi recunoscător pentru asta? Cine-i vinovat că tustrei sîntem de-alde Lepic? Nu vă puteți împotrivi în nici un fel lucrului ăsta. Așadar, n-are nici un rost să vă rămîn îndatorat pentru o înrudire involuntară. Eu vă mulțumesc doar, ție, frate, pentru ocrotirea ta, și ție, surioară, pentru grija plină de folos pe care mi-o porți.

— Încîntat! spune Felix.

— De unde-o mai fi scoțînd cugetările astea năzdrăvane? se minunează Ernestina.

— Toate astea, urmează Morcoveată, le spun în general, fără să dau nume; iar dacă mămica ar fi aici, le-aș repeta și de față cu ea.

— Nu spui tu poveștile astea de două ori, zice Felix.

— Ce vezi tu rău în cuvintele mele? i-o întoarce Morcoveată. Nu-mi răstălmăciți gîndurile! Departe de a fi fără inimă, eu vă iubesc mai mult decît vi se pare vouă. Dar această afecțiune, în loc să fie banală, pornită din instinct și deprindere, este conștientă, rațională, logică. Logică, iată termenul pe care-l căutam.

— Oare cînd o să te dezbari tu de năra-vul de a folosi cuvinte al căror înțeles nu-l cunoști, mormăie domnul Lepic, ridicîndu-se să meargă la culcare, și să tot cauți, la vîrsta ta, să fii mai cu moț decît ceilalți? Dacă bunicul vostru, răposatul, m-ar fi auzit îndrugînd doar un sfert din palavrele tale, mi-ar fi arătat pe loc, cu un picior în fund și una după ceafă, că nu-s decît fecioru-su.

— Vorbim și noi ca să mai treacă vremea, glăsuiește Morcoveată, cuprins deodată de neliniște.

— E și mai bine să taci din gură, i-o reteză domnul Lepic, care ține o lumînare în mînă.

Și pleacă. Felix îl urmează.

— Să ne vedem cu bine, bătrîne! i-aruncă el lui Morcoveată.

După Felix se ridică și Ernestina și murmură cu un aer grav:

— Bună seara, dragul meu prieten!

Morcoveată rămîne singur, descumpănit.

Ieri, domnul Lepic îl sfătuia să se deprindă să gîndească:

„Ce-i aia: zice lumea? Cine-i lumea? Lumea înseamnă nimeni. Prea repeți ca un papagal tot ce-auzi de la alții. Încearcă să gîndești tu, cu capul tău. Folosește idei personale în vorbire, chiar dacă la început nu ai decît una singură.“

Văzînd că la prima încercare de acest fel toți îl privesc pieziș, Morcoveată înăbușă focul, înșiră scaunele la perete, face o plecăciune către pendulă și se duce să se culce în odaia în care dă scara pivniței, numită din pricina asta odaia pivniței. Odaia-i răcoroasă și plăcută vara. Vîntul se păstrează lesne acolo o săptămînă încheiată. Ultimul iepure doborît sîngează cu botul într-o strachină. Mai sînt acolo niște coșuri pline cu grăunțe pentru găini, și Morcoveată nu se mai satură să tot răscolească grăunțele, înfundîndu-și mîinile pînă la cot în ele.

De obicei, toată hăinăria familiei, atîrnată în cuier, îl înspăimîntă. Ai zice că-s niște sinucigași, care abia s-au spînzurat,

avind mai întâi grijă să-și înșire ghetete, în ordine, pe polița de deasupra.

În schimb, astă-seară nu se mai teme. Nu mai scotocește cu privirea pe sub pat. Nu-l înfricoșează nici luna, nici umbrele, nici puțul din grădină, săpat acolo parcă anume pentru cine ar avea chef să se arunce într-însul pe fereastră.

I-ar fi frică dacă s-ar gândi că-i este frică, dar nu se mai gîndește la asta. Și-a pus cămașa de noapte și uită să pășească numai pe călcîie, ca să nu-l pătrundă răcoarea lespezilor de pe jos.

Se viră în așternut și, cu ochii pironiți la ciubucele de ipsos umed, continuă să-și dezvolte ideile personale, numite astfel fiindcă trebuie să le păstreze doar pentru sine.

FURTUNA FRUNZELOR

S-a scurs o bună bucată de vreme de cînd Morcoveață iscodește visător o frunză din vârful acestui plop uriaș.

Cu gîndurile aiurea, așteaptă să se clintescă.

Ai spune că-i desprinsă de plop și că trăiește o viață a ei, singuratică, liberă.

În fiecare zi se aurește sub prima și ultima rază de soare.

A rămas așa de la amiază, încremenită, parcă moartă, mai degrabă pată decît frunză, și Morcoveață își pierde răbdarea, supărat, cînd în sfîrșit ea face un semn.

Dedesubt, o frunză apropiată face același semn. Altele îl repetă, îl împărtășesc frunzelor învecinate, care-l trec cu grabă mai departe.

E semn de primejdie, căci în zare se ivește marginea unei tichii cafenii.

Și plopul a și început să se cutremure. Se căznește parcă să urnească din loc, să împingă în lături păturile grele de aer care-l apasă.

Neliniștea lui cuprinde fagul, un stejar, castanii, și toți copacii din grădină prind să-și facă semne, dîndu-și de știre că marginea deslușită și întunecată a tichiei e împinsă înainte și se lățește tot mai mult pe cer.

La început, copacii își zbuciumă cren-gile subțiri, amuțind păsăretul, amuțind mierla ce zvîrlea o notă la întîmplare, ca un bob de mazăre crud, turtureaua pe care Morcoveață o zărise adineauri văr-sîndu-și în rafale gunguritul din gușa-i pestriță, și coțofana cea nesuferită, cu coada ei coțofenească.

Apoi, pentru a-și înfrica vrăjmașul, purced să-și frămînte brațele vînoase și lungi.

Tichia vineție își poartă înaintea năvala-i lenevoasă.

Încet, încet, se boltește peste tot cerul. Alungă azurul și astupă orice locșor pe unde poate pătrunde aerul, vrînd parcă să-l sufoc pe Morcoveață. Uneori ai zice că, istovită de propria-i povară, tichia asta e gata să se prăvale peste sat; dar se oprește la vreme deasupra clopotniței, tîmîndu-se că vârful acesteia ar putea să o sfîșie.

Uite-o, e atît de aproape, că, fără vreo altă amenințare, începe panica, izbucnesc țipete.

Copacii și-amestecă mînioși umbrele nedeslușite, în care lui Morcoveață i se năzare că vede cuiburi pline de ochi rotunzi și ciocuri albe. Vîrfurile lor se încovoie și se îndreaptă, ca niște capete trezite pe neașteptate din piroteală. Cîrduri, cîrduri, frunzele își iau zborul, se abat îndărăt și, temătoare, îmblînzite, încearcă să se prindă la loc. Plăpînde frunze de salcîm suspină, cele ale mestecănului jupuit se tînguie, cele ale castanilor șuieră, cele ale curcubeticii cățărătoare se fugăresc într-un freamăt pe zid.

Ceva mai încolo, merii bondoci își scutură poamele, care cad bufnind surd la pămînt.

Puțin mai departe, tufele de coacăză sîngerează picuri roșii, cele de porumbe picură cerneală.

Și departe de tot, ca îmbătate, verzele mișcă din urechile lor de măgar, iar cepele miniate se izbesc între ele, spărgîndu-și măciuliile doldora de semințe.

Ce să fie? Ce toană? Ce înseamnă asta? Nu tună. Grindina nu bate. Nu fulgeră și nu cade strop de ploaie. Noaptea asta tăcută în miezul zilei, care-l înnebunește și-l înspăimîntă pe Morcoveață, este întunecimea vijeliei de sus.

Acum tichia s-a întins peste tot, sub soarele ascuns.

Totuși tichia se mișcă. Morcoveață știe

bine asta: alunecă mereu, iar norii în goană o vor destrăma pînă la urmă. Și el are să vadă iarăși soarele. Deși acoperă întreg cerul, țichia îi strînge țeasta și-i apasă fruntea. Închide ochii și ea i se lasă dureros peste pleoape.

Își înfundă și degetele-n urechi, dar furtuna de afară pătrunde la el în odaie cu țipetele și vijelia ei.

Și-i culege inima ca pe un petic de hîrtie de pe uliță.

I-o strînge, i-o mototolește, o face boț și-o duce de-a rostogolul.

Așa că Morcoveață a mai rămas doar cu un bob de inimă.

REVOLTA

I

Doamna Lepic:

Morcoveață, puiule, fii băiat de treabă și du-te de adu-mi o jumătate de unt de la moară. Hai, dă o fugă. Nu ne așezăm la masă pînă ce nu te-ntorci.

Morcoveață:

Nu vreau, mămico.

Doamna Lepic:

De ce să nu vrei? Te așteptăm, așa cum ți-am spus.

Morcoveață:

Nu vreau, mămico, nu mă duc la moară.

Doamna Lepic:

Cum adică nu vrei să te duci la moară? Ce vorbă-i asta? Te-a întrebat cineva?... Visezi?

Morcoveață:

Nu, mămico.

Doamna Lepic:

Hm, eu nu mai pricep nimic, băiete. Du-te numaidecît la moară să-mi aduci o jumătate de unt, ai auzit?

Morcoveață:

Am auzit. Dar de dus nu mă duc.

Doamna Lepic:

Nu cumva visez eu? Ce-i asta? E pentru prima oară în viața ta cînd nu vrei să m-ascuți.

Morcoveață:

Da, mămico.

Doamna Lepic:

Nu vrei să ascuți de mama ta?

Morcoveață:

De mama mea, da, mămico.

Doamna Lepic:

Ei, nu mai spune, s-o văd și pe asta! Nu te cari odată?

Morcoveață:

Nu, mămico.

Doamna Lepic:

Gura, cară-te, auzi?

Morcoveață:

De tăcut, tac, dar nu mă car nicăieri.

Doamna Lepic:

Ia farfuria asta și cară-te cît mai ai timp, auzi?

II

Morcoveață tace, fără să se urnească din loc.

— Ia uitați-vă, curată revoluție! strigă doamna Lepic pe scară, ridicînd brațele.

Într-adevăr, e pentru prima oară cînd Morcoveață îi spune nu. Și barem dacă l-ar fi supărat cu ceva! Dacă măcar l-ar fi luat de la joacă! Nici pomeneală! Stătea trîntit la pămînt și trîndăvea, cu nasul în vînt și ochii închiși în soare. Și acum, cu capul sus, o înfruntă.

Doamna Lepic nu mai înțelege nimic. Îi cheamă pe toți, ca și cum ar striga după ajutor.

— Ernestina, Felix, veniți încoace să vedeți minunăție! Să vină și tata, și Agata. Nimeni să nu lipsească.

Pînă și rarii trecători de pe uliță se opresc.

Morcoveață stă în mijlocul curții, la distanță, mirat că-i în stare să facă față primejdiei și de-a dreptul uimit că doamna Lepic uită să-l bată. Dar ceea ce se petrece e atît de grav, încît ea nu se mai simte în stare de nimic. A renunțat la gesturile ei obișnuite de intimidare, la privirea ei ascuțită și arzătoare ca un ac înroșit. Și totuși, fără voie, buzele i se dezlipesc de apăsarea furiei lăuntrice, care izbucnește șuierînd.

— Oameni buni, se văicărește ea, l-am rugat pe Morcoveață, cu frumosul, să-mi dea o mîină de ajutor, să facă o mică plimbare pînă la moară. Ia ghiciți, ce mi-a răspuns? Întrebați-l numai. Altfel ați crede că născocesc.

Toți ghicesc, iar Morcoveață, prin atitudinea sa, e scutit să mai repete.

Blînda Ernestina se apropie și-i șoptește la ureche:

— Bagă de seamă, o să fie vai de cozo-

naclul tău pînă la urmă. Fii ascultător, ia aminte la ce-ți spune sora ta, fiindcă îți vrea binele.

Felix se crede la teatru. N-ar lăsa pe nimeni să-i ia locul. Nu se gîndește că dacă Morcoveață n-o să le mai facă pe toate, o parte din treburi vor pica de mîine în seama fratelui mai mare, cum e și firesc. Mai degrabă l-ar încuraja. Nu mai departe decît ieri îl privea cu dispreț, zicîndu-i găină plouată. Astăzi însă îl socotește deopotrivă cu sine și-l stimează. Țopăie pe loc și se veselește grozav.

— S-a întors lumea pe dos, rostește doamna Lepic, copleșită, așa că eu nu mă mai amestec. Mă dau bătută. Să vie altcineva să îmblînzească fiara asta fioroasă. Îi las împreună pe fiu și pe tată. Descurcă-se cum or ști!

— Tăticule, spune sugrumat Morcoveață, în plin zbucium, căci încă nu s-a deprins cu toate acestea, dacă vrei tu să mă duc la moară după jumătatea aia de unt, pentru tine mă duc, dar numai pentru tine. Pentru mama nu mă duc nici în rупtul capului.

Se pare că domnul Lepic e mai mult încurcat decît măgulit de această mărturisire. Nu se simte la largul lui să-și arate astfel autoritatea sa de părinte, mai cu seamă pentru o jumătate de kilogram de unt.

Stînjedit, face cîțiva pași, apoi ridică din umeri, întoarce spatele și intră în casă.

Deocamdată lucrurile se opresc aici.

ULTIMUL CUVÎNT

Seara, la cină, au tăcut cu toții, nu atît din obișnuință, cît mai ales din stînje-neală, iar doamna Lepic, bolnavă la pat, nici nu s-a arătat. Isprăvind cu masa, domnul Lepic își scoate șervetul, îl aruncă lîngă farfurie și spune:

— Nu merge nimeni la plimbare cu mine pe drumul cel vechi?

Morcoveață înțelege că domnul Lepic a ales anume acest fel de vorbă, ca să-l pof-tească pe el. Se ridică îndată, așază scaunul la perete, cum face întotdeauna, și-l urmează supus pe taică-său.

În primele clipe pășesc în tăcere. Întrebarea cea de neînlăturat zăbovește. Morcoveață încearcă să o ghicească și caută un răspuns. Acuma-i pregătit. Deși grozav de zdruncinat sufletește, nu-i pare rău de nimic. Ziua de azi i-a adus o emoție atît de puternică, încît nu se teme că alta ar putea să o întreacă. Și vocea domnului Lepic, care în sfîrșit s-a hotărît să vorbească, îl liniștește.

Domnul Lepic:

Ce mai aștepti ca să-mi explici ultima ispravă cu care ai mîhnit-o pe maică-ta?

Morcoveață:

Tăticule dragă, am stat mult în cum-pănă, dar toate au un capăt pe lumea asta. Mărturisesc: n-o mai iubesc pe mama.

Domnul Lepic:

Ce spui! Și de ce? De cînd?

Morcoveață:

Pentru toate. De cînd o cunosc!

Domnul Lepic:

Asta-i rău, băiete! Spune-mi măcar ce ți-a făcut.

Morcoveață:

Ar fi prea multe de spus. Tu nu bagi de seamă nimic?

Domnul Lepic:

Ba da. Bag de seamă că te îmbufnezi cam des.

Morcoveață:

Mă scoate din sărite să-i aud pe toți zicînd că mă îmbufnez. Sigur, Morcoveață nu-i în stare să poarte pică nimănui. El se îmbufnează doar. Dați-i pace! După ce-i trece, o să iasă din cotlonul lui, împăcat și senin. Mai ales nu-i arătați că-l luați în seamă. Eh, un fleac acolo!

Iartă-mă, tăticule, ăsta nu-i fleac decît pentru tata și mama, sau pentru străini. E adevărat, uneori mă mai și îmbufnez numai așa, de formă, dar te asigur că alteori mi se întîmplă să turbenez, nu altceva, și atunci nu mai uit jignirea.

Domnul Lepic:

Ba da, ba da, o să uiți tu cicălelile astea, fii pe pace.

Morcoveață:

Nu, nu. Tu nu știi totul, tu stai așa de puțin acasă!

Domnul Lepic:

Sînt nevoit să umblu.

Morcoveață (cu siguranță în glas):

Afacerile sînt afaceri, tăticule. Pe tine te fură grijile, în timp ce mama, e cazul să-ți spun, n-are alt cal de bătaie în afară de mine. Nu mă leg de tine. Firește, n-ar tre-

bui decât s-o pirăsc, tu m-ai ocroti. Încetul cu încetul, pentru că-mi ceri, am să-ți spun tot ce s-a întâmplat în trecut. Ai să vezi singur dacă exagerez și dacă am ținere de minte. Dar acum, tăticule, te rog să-mi dai un sfat.

Aș vrea să trăiesc departe de mama.

După părerea ta care ar fi cel mai bun mijloc?

Domnul Lepic:

Păi n-o vezi decât două luni pe an, în vacanță.

Morcoveață:

Ar trebui să mă lași să stau la internat și în vacanță. Mi-ar prinde mai bine.

Domnul Lepic:

Ăsta-i un privilegiu de care se bucură numai elevii săraci. Lumea ar zice că te-am lăsat în voia soartei.

Și-apoi, nu te gîndi numai la tine. Eu unul ți-aș simți lipsa.

Morcoveață:

Ai veni să mă vezi, tăticule?

Domnul Lepic:

Plimbările de plăcere costă scump, Morcoveață.

Morcoveață:

Te-ai folosi de călătoriile tale de afaceri și te-ai abate nițel din drum.

Domnul Lepic:

Ăsta nu. Pînă acum m-am purtat față de tine la fel cum m-am purtat față de frațele și de sora ta, avînd grijă să nu nedreptățesc pe nici unul. Am să fac așa și de-acum înainte.

Morcoveață:

Atunci să mă las de învățătură. Ia-mă de la internat pe motiv că nu-mi vād de carte, și eu o să-mi aleg o meserie.

Domnul Lepic:

Ce meserie? Vrei poate să te bag ucenic la un cizmar, nu?

Morcoveață:

Acolo sau în altă parte. Mi-aș cîștiga singur pîinea și aș fi liber.

Domnul Lepic:

Prea tîrziu, bietul meu Morcoveață. Am cheltuit o groază de bani ca să înveți, și tu s-ajungi să bați pingele?

Morcoveață:

Și dacă ți-aș spune, tăticule, că am încercat să mă omor?

Domnul Lepic:

Ei, le cam umfli, Morcoveață.

Morcoveață:

Jur că și ieri am vrut să mă spînzur.

Domnul Lepic:

Și uite că ești teafăr. Va să zică n-ai prea avut chef de asta. În schimb te umfli în pene cînd ți-aduci aminte de sinuciderea asta a ta neizbutită. Ți-nchipui poate că gîndul morții te-a ademenit numai pe tine. Ei, Morcoveață, egoismul ăsta o să te ducă de răpă.

Prea tragi plapuma numai pe tine. Prea te crezi buricul pămîntului.

Morcoveață:

Tăticule, frate-meu e fericit, sora mea e fericită, și dacă într-adevăr mamei nu-i place să mă cicălească, așa cum spui tu, atunci eu nu mai zic nimic. Eh, ce știi tu, tu ești stăpîn în casă și toți se tem de tine, toți, chiar și mama. Ea nu poate să facă nimica împotriva fericirii tale. Și asta dovedește că sînt și oameni fericiți pe lume.

Domnul Lepic:

Măi găgăuță, cap pătrat ce ești, judeci cu ciubotele. Vezi tu lămurit ce are omul în adîncul inimii? Și pricepi chiar toate lucrurile?

Morcoveață:

În ce mă privește pe mine, da, tăticule; ori, cel puțin, încerc.

Domnul Lepic:

Atunci, Morcoveață prietene, nu te mai gîndi la fericire. Ascultă vorba mea: niciodată n-ai să fii mai fericit decât ești acum. Auzi? Niciodată!

Morcoveață:

Frumoasă făgăduială.

Domnul Lepic:

Supune-te, călește-te, așteaptă să devii major și stăpîn pe viața ta, și atunci, dobîndindu-ți libertatea, poți să ne renegi și să-ți schimbi familia, dacă nu firea și toanele. Dar, pînă atunci, caută să nu-ți faci sînge rău, înăbușă-ți simțămintele și uită-te cu băgare de seamă la cei din jur, chiar la cei care trăiesc în preajma ta; vei zîmbi de multe ori și vei avea surprize consolatoare, te-asigur.

Morcoveață:

Au și ceilalți necazurile lor, fără îndoială. Dar pe ei o să-i plîng mîine. Azi cer dreptate pentru mine. Orice soartă e mai bună decât a mea. Am o mamă care nu mă iubește și pe care nici eu n-o iubesc.
— Îți închipui cumva că eu o iubesc? izbucnește domnul Lepic, pierzîndu-și răbdarea...

La aceste cuvinte, Morcoveață ridică ochii spre taică-său. Privește îndelung fața lui aspră, barba-i deasă, în care gura s-a ascuns rușinată parcă de a fi spus prea multe, fruntea brăzdată, crețurile din ju-

rul ochilor și pleoapele lui lăsate, ce te fac să crezi că umblă dormind.

Un timp, băiatul nu scoate nici o vorbă. Se teme că bucuria lui tainică și mîna asta pe care o apucă și o ține într-a sa, aproape cu de-a sila, ar putea să fie doar o închipuire.

Apoi strînge pumnul, amenință satul ațipit în noapte și strigă, umflîndu-se ca un actor:

— Afurisito! O făcuși și pe asta! Te urăsc!

— Taci, spune domnul Lepic, la urma urmei e mama ta.

— Oh! răspunde Morcoveață redevenind simplu și prevăzător. Nu spun asta pentru că-i mama mea.

ALBUMUL LUI MORCOVEAȚĂ

I

Dacă un străin răsfoiește albumul de fotografii al familiei Lepic, nu poate să nu se mire. Pe Ernestina și pe Felix îi vede pozați în toate chipurile: în picioare, așezați, înfodoliți sau pe jumătate despuiați, veseli sau posomoriți, în mijlocul unor bogate decoruri.

— Și Morcoveață?

— Aveam niște poze de-ale lui, de cînd era mic, răspunde doamna Lepic, dar era atît de drăgălaș, că cine le vedea mi le și smulgea din mîna, așa că nu mi-a mai rămas nici una.

Adevărul e că pe Morcoveață nu-l „trage în poză” niciodată.

II

Morcoveață-n sus, Morcoveață-n jos, așa că aproape nici ai lui nu-i mai țin minte adevăratul nume.

— De ce-i spuneți Morcoveață? Din pricină că are părul gălbui?

— Sufletul lui e și mai și decît părul, răspunde doamna Lepic.

III

Alte semne particulare:

Mutra lui Morcoveață nu spune prea multe în folosul lui.

Morcoveață are nasul ca un mușuroi.

Morcoveață are întotdeauna fărîmițe de piine prin urechi, oricît l-ai curăța.

Morcoveață mănîncă zăpadă.

Morcoveață bălăbănește picioarele în mers și umblă atît de șui, încît pare cocoșat.

Gîtul lui Morcoveață e albăstrui de jeg, de parcă ar purta zgardă.

În sfîrșit, Morcoveață răspîndește în jur un miros ciudat, care n-aduce defel a mosc.

IV

Dimineața se scoală cel dintîi, odată cu servitoarea.

Iarna, sare din pat înainte să se lumineze de ziuă și se uită la ceas cu mîinile, pipăind arătătoarele cu vîrfurile degetelor.

Cînd cafeaua și ciocolata sînt gata, el înfulecă la repezeală ceva, orice îi cade sub mîna.

V

Cînd este prezentat cuiva, întoarce capul, întinde mîna pe dinapoi, se face mic, îndoindu-și picioarele, și scarpină peretele.

Și dacă-i întrebat:

— Morcoveață, nu vrei să mă săruți?

Răspunde:

— Oh! Nu merită osteneala.

VI

Doamna Lepic:

Morcoveață, răspunde cînd îți vorbește cineva.

Morcoveață:

Îmhîn, mămico.

Doamna Lepic:

Ți-am mai spus, mi se pare, că nu se vorbește cu gura plină.

VII

Morcoveață nu se poate stăpîni să nu-și vîre mîinile în buzunare. Și oricît de iute le scoate, cînd o vede pe doamna Lepic, e prea tîrziu. Într-o bună zi, ea o să-i coasă buzunarele cu mîini cu tot.

VIII

— Orice ți s-ar întîmpla, îi spune prietenos nașu-său, nu-i bine să minți. Asta-i un obicei păcătos, care n-ajută la nimic, fiindcă adevărul iese întotdeauna la iveală.

— Da, răspunde Morcoveață, dar așa mai cîștigi timp.

IX

Cu chiu, cu vai, leneșul de Felix a isprăvit cu învățătura.

Se întinde și răsuflă ușurat.

— Ce ți-ar plăcea să faci? îl întreabă domnul Lepic. Ești la vîrsta cînd te hotărâști în viață. Ce ai de gînd să faci?

— Cum, iarăși? sare cu gura Felix.

Se joacă jocuri nevinovate.

Pe banca acuzaților se află domnișoara Berta.

— O judecăm pentru că are ochi albaștri, spune Morcoveată.

Toată lumea izbucnește:

— Foarte drăguț! Ce poet galant!

— Oh! răspunde Morcoveată. Nici nu i-am văzut ochii. Am spus-o așa, într-o doară. Asta-i o expresie convențională, o figură de retorică.

xi

Cînd se încinge vreo bătaie cu bulgări de zăpadă, Morcoveată singur face cît o tabără întreagă. E temut și i s-a dus buhul, fiindcă bagă pietre în bulgări.

Țintește la cap: e mai sigur.

Cît e ger și ceilalți se dau pe gheață, își face un lunecuş numai pentru el, departe, pe iarbă.

La capră îi place să sară ceilalți. El rămîne mereu „capră”.

La baba-oarba se lasă prins cît vrei, fără să-i pese de libertatea lui.

Iar la de-a v-ați ascunselea se ascunde așa de bine, încît uită toți de el.

xii

Copiii se măsoară să vadă cine-i mai înalt.

Îți dai seama cît de colo că Felix e în afara jocului; el îi întrece cu un cap pe ceilalți. Dar Morcoveată și Ernestina, cu toate că ea e fată, trebuie să se așeze alături. Ernestina se ridică pe vîrfuri, iar Morcoveată, dornic să nu supere pe nimeni, îi păcălește și se lasă un pic în jos, ca să o ajute cît de cît.

xiii

Morcoveată o sfătuiește pe Agata, servitoarea lor:

— Dacă vrei să te pui bine cu doamna Lepic, vorbește-mă pe mine de rău.

Dar și asta are o margine.

Doamna Lepic nu suferă ca alții să se atingă de Morcoveată.

O vecină l-a amenințat odată și doamna Lepic a venit într-un suflet, supărată, și și-a scăpat băiatul, care se luminează la față de recunoștință.

— Și-acum să ne răfuim noi amîndoi! îi spune ea.

xiv

— Să te-alinți! Ce va să zică asta? îl în-

treabă Morcoveată pe răzgîiatul Pierre.

Și, cît de cît lămurit, exclamă:

— Eu unul mi-aș dori să ciugulesc o dată cu degetele cartofii prăjiți din farfurie și să sug o jumătate de piersică, jumătatea cu simburele.

Și cugetă:

— Dacă maică-mea ar putea să mă hăpăie cu mîngîierile, ar începe cu nasul.

xv

Uneori, obosiți de joacă, Ernestina și Felix îi împrumută cu dragă inimă jucăriile lor. Luînd astfel cîte o fărîmă din fericirea fiecăruia, Morcoveată își făurește, în taină, o fericire umilă.

Niciodată însă nu se arată prea încîntat, de frică să nu i se ceară jucăriile înapoi.

xvi

Morcoveată:

Și nu găsești că am urechile prea lungi?

Matilda:

Mie mi se par caraghioase. Împrumutăm-le nițel. Tare mi-ar mai plăcea să le umplu cu nisip și să fac plăcinte.

Morcoveată:

Și dacă, înainte de asta, mămica mi le-ar încinge, atunci s-ar și coace plăcintele.

xvii

— Isprăvește! Dacă te mai aud o dată... Care va să zică îl iubești pe taică-tău mai mult decît pe mine? spune din cînd în cînd doamna Lepic.

„Stau și tac chitic, și zău dacă-l iubesc pe unul mai mult decît pe celălalt”, răspunde Morcoveată cu vocea-i lăuntrică.

xviii

Doamna Lepic:

Ce faci acolo, Morcoveată?

Morcoveată:

Nimic, mămico.

Doamna Lepic:

Asta înseamnă că iar faci vreo boacăna. Va să zică pe toate le faci într-adins, așa-i?

Morcoveată:

Atît ar mai lipsi.

xix

Crezînd că maică-sa îi zîmbește, Morcoveată, măgulit, zîmbește și el.

Dar doamna Lepic, care nu zîmbea decît pentru sine, fără motiv, își ia deodată

mutra ei fioroasă și ntunecată, cu ochi ca de agrișă.

Iar Morcoveață, descumpănit, ar vrea să intre într-o gaură de șoarece.

xx

— Morcoveață, te rog să rîzi cuviincios, fără zgomot, auzi? spune doamna Lepic.

— Cînd plîngi, trebuie să știi de ce plîngi, spune ea.

Și mai spune:

— Unde vreți să m-aduceți? Țsta nici nu mai plînge cînd îl plesnești.

xxi

Și mai spune:

— Dacă e vreo pată pe sus, ori vreo băligă pe drum, astea-s pentru el.

— Cînd îi intră ceva în cap, nici dracu' nu-i mai scoate.

— E așa de plin de sine, încît s-ar sinucide numai ca s-o facă pe grozavul.

xxii

Doamna Lepic spune despre Morcoveață:

— Seamănă cu mine: nu-i rău, mai mult prost decît rău, și-i prea tont ca să fie bun de ceva.

Altă dată susține că, dacă n-o să-l mănînce puricii, atunci are să ajungă un flăcău fără pereche.

xxiii

„Dacă voi primi și eu vreodată de Anul nou, ca Felix, un cal de lemn, visează Morcoveață, încalec și-o iau din loc.“

xxiv

Morcoveață fluieră prin curte ca să-și dovedească sieși că nu-i pasă de nimic. Dar privirea doamnei Lepic, care-l urmărea, îl amușește pe loc. Și asta îl doare, ca și cum maică-sa i-ar fi sfărîmat între dinți un fluier mititel, de un bănuț.

Însă ce-i al ei e-al ei: ori de cîte ori îl apucă sughițatul, ajunge să răsară doamna Lepic, că-i trece numaidecît.

xxv

Morcoveață slujește drept trăsătură de unire între taică-său și maică-sa. Domnul Lepic spune:

— Morcoveață, îmi lipsește un nasture la cămașa asta!

Și el duce cămașa doamnei Lepic, care spune:

— Crezi că era nevoie să-mi poruncești tu, neghiobule? Dar ia coșulețul de lucru

și coase nasturele.

xxvi

— Dacă n-ar fi fost taică-tău, strigă doamna Lepic, de mult mi-ai fi făcut de petrecanie, m-ai fi înjunghiat, m-ai fi lăsat pe drumuri.

xxvii

— Suflă nasul! îl cicălește doamna Lepic în fiecare clipă.

Morcoveață își suflă nasul, neobosit, pe lîngă tivul batistei. Dacă cumva greșește, potrivește iar batista.

Firește, atunci cînd e răcit, doamna Lepic îl unge cu seu și-l mînjește atîta, că stîrnește gelozia Ernestinei și a lui Felix. Dar adaugă, anume pentru Morcoveață:

— Nu strică, dimpotrivă: limpezește creierii.

xxviii

De dimineață, domnul Lepic îl zădărește întruna și Morcoveață scapă această grozăvie:

— Dă-mi odată pace, imbecilule!

Pe loc, aerul parcă îngheață în jurul lui și două izvoare de foc îi frig ochii.

Se bîlbîie, gata să intre în pămînt, la un semn.

Domnul Lepic îl privește lung, lung, dar nu face semnul acela.

xxix

Ernestina e pe cale să se mărite. Doamna Lepic îi îngăduie să se plimbe cu logodnicul, sub supravegherea lui Morcoveață.

— Du-te înainte, spune Ernestina, și zburdă!

Morcoveață trece în față și se căznește să zburde.

Aleargă ca un ogar, iar cînd uită și înceținește pasul, îi aude, fără voie, sărutîndu-se pe furiș.

Tușește.

Toată povestea asta îl scoate din sărute și, la o vreme, își scoate deodată șapca, așa cum face cînd trece prin fața crucifixului din sat, o bușește de pămînt, o calcă în picioare și strigă:

— Pe mine n-o să mă iubească nimeni niciodată!

În clipa aceea, doamna Lepic, care aude totul, apare din spatele casei, cu un surîs înfricoșător pe buze.

Și Morcoveață, cu inima cît un purice, adaugă:

— Afară de mămica.